

ارزیابی تأثیر شهروندان بر کیفیت زندگی محلات شهری با تأکید بر جنسیت، مطالعه موردی: محلات کارمندان و اسلام‌آباد شهر زنجان

*زهرة فنی^۱، سعید نجفی^۲

۱. دانشیار گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲. دانشجوی دکتری تخصصی جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه زنجان، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۴/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۴/۱۷

Assessment The Impacts Of Citizens On Urban Quality Of Life Neighborhoods With An Emphasis On Gender, Case Study : Karmandan and IslamAbad Neighbourhoods City of Zanjan

*Zohre Fani¹, Saeed Najafi²

1. Associate Professor of Geography and Urban Planning, Shahid Beheshti Tehran University

2. Ph.D Student Geography and Urban Planning, Zanjan University

Received: 11/07/2017 Accepted: 08/07/2018

Abstract

The purpose of this study is to investigate the impact of citizens on the quality of life in urban areas that Karmandan and Islamabad neighborhoods of Zanjan city were selected as a case study. This research was applied based on a purpose and descriptive-analytical based on a nature which has been performed by using SPSS software and descriptive tests such as mean, Pearson and ANOVA. The results of research showed that the mean of social capital indicators were different in Karmandan and Islamabad neighborhoods, but in both neighborhoods the mean of neighborhood participation and leisure time indicators were lower than the average. Also, the quality of the physical environment indicators in the Karmandan neighborhood was at a high level, while the mean of housing facilities and leisure amenities were lower than the average mean. In Islamabad neighborhood, traffic safety, waste disposal and access to public services indicators were above average and also it was at a lower level in terms of these indicators relative to the neighborhood of Karmandan. Both neighborhoods have had the highest impact on housewives and retirees of occupational groups. There is a significant difference between the impact of employment and the quality of the physical environment in the Karmandan neighborhood. Whereas in Islamabad, there is no significant difference between women's employment and the quality of the physical environment. As a result, the employment of different groups of women has not affected the quality of its physical environment.

Keywords

Citizens, Quality of Life, Urban Neighborhoods, Gender, Zanjan.

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تأثیر شهروندان بر کیفیت زندگی در محلات شهری، نمونه موردی محلات کارمندان و اسلام‌آباد شهر زنجان می‌باشد. پژوهش حاضر بر اساس هدف کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی و تحلیلی است با استفاده از نرم‌افزار Spss و آزمون‌های توصیفی نظیر میانگین، آزمون استنباطی پیرسون و آنوا، انجام شده است. نتایج پژوهش نشان داد که در محله کارمندان و اسلام‌آباد میانگین شاخص‌های سرمایه‌های اجتماعی متفاوت بوده، اما در هر دو محله میانگین شاخص‌های مشارکت در امور محله و اوقات فراغت کم‌تر از میانگین متوسط حاصل شده است. همچنین شاخص‌های کیفیت محیط کالبدی در محله کارمندان در سطح بالایی قرار داشته و در مقابل میانگین شاخص‌های تسهیلات مسکن و امکانات اوقات فراغت کم‌تر از متوسط میانگین حاصل شده است. در محله اسلام‌آباد شاخص‌های امنیت تردد، وضعیت دفع زباله و دسترسی به خدمات عمومی بیش‌تر از میانگین و در سطح پایینی از لحاظ این شاخص‌ها نسبت به محله کارمندان قرار دارد. هر دو محله بیش‌تر بر میزان تأثیر در گروه‌های شغلی خانه‌دار و بازنشسته بوده است. تفاوت معناداری میان تأثیر اشتغال و کیفیت محیط کالبدی در محله کارمندان وجود دارد. در حالی که در محله اسلام‌آباد تفاوت معناداری میان اشتغال زنان و کیفیت محیط کالبدی وجود ندارد. اشتغال گروه‌های مختلف زنان نیز بر کیفیت محیط کالبدی آن تأثیر نداشته است.

واژگان کلیدی

شهروندان، کیفیت زندگی، محلات شهری، جنسیت، شهر زنجان.

بستگی دارد. بخش‌هایی از این عناصر به تأثیر بر کیفیت روابط ما با دیگران، گروه‌های رسمی و غیررسمی و ... که به‌عنوان سرمایه اجتماعی بیان شده؛ در برمی‌گیرد. گسترش و تسهیل شبکه‌های ارتباطی و روابط اجتماعی، ترویج سطوح دسترسی افراد و گروه‌ها به منابع اقتصادی و اجتماعی است. این روابط و ارتباطات در اشکال مختلف خود به‌عنوان یک نوع عامل جذب‌کننده عمل می‌کنند. به‌طوری‌که عناصر موجود در جامعه باهم می‌توانند مانند همکاری اجتماعی وصل و تجمیع گردند (Ounagh et al, 2011). منابعی مانند سرمایه طبیعی و سرمایه انسانی تنها عوامل مؤثر بر رشد اقتصادی کشورها نیست. مطالعات مختلف، ناکارآمدی برنامه‌های توسعه‌ای را در بسیاری از مناطق معدوم شده، مربوط به وضعیت روابط میان مردم با یکدیگر و با سازمان‌های رسمی نشان می‌دهند. مهم‌ترین نقش سرمایه اجتماعی در فرآیند توسعه به‌منظور افزایش این روابط و عمل به‌عنوان یک کاتالیزور از طریق ساخت ارتباطات بهتر و حمایت روابط مثبت در میان افراد ساکن در یک مکان است. بنابراین، می‌تواند از طریق عناصر مختلف ضروری برای توسعه، به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر کیفیت زندگی مردم تأثیر گذارد. اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی به‌طور بالقوه می‌تواند بینش ارزشمندی را به شبکه‌های اجتماعی و تعاملی افراد و جوامع ارائه دهد و مهم‌تر این‌که به شبکه و تعامل فرد و جامعه به‌طور یکسان در جهت دستیابی به نتایج مثبت کمک کند. در این روش اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی ممکن است درک ما را از چگونگی همکاری افراد در یک جامعه برای رسیدن به اهداف مشترک و برای مقابله با مشکلات افزایش دهد. امروزه این پدیده تأثیر چشمگیری بر محیط کالبدی زندگی داشته و بررسی آن از جمله وظایف مدیران و برنامه‌ریزان شهری است. شهر زنجان با ۳۸۰۶۹۲ نفر جمعیت در سرشماری ۱۳۹۰ به‌عنوان اولین و بزرگ‌ترین نقطه شهری استان، یکی از شهرهای میانه اندام کشور محسوب می‌شود. محله کارمندان و اسلام‌آباد نیز، به ترتیب به‌عنوان سکونتگاه‌های کم و خیلی مسئله‌دار این شهر از این قاعده مستثنی نیستند و با توجه به اهمیت ابعاد اجتماعی و ارتقاء کیفیت زندگی در برنامه‌ریزی شهری، بررسی چنین امری را ملزم می‌کنند. هدف اصلی این پژوهش ارزیابی تأثیر شهروندان بر کیفیت زندگی محلات شهری با تأکید بر جنسیت بوده است. بدین ترتیب، در راستای اهداف تحقیق، سوالات بدین شرح ارائه می‌گردد: ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی در محلات مورد مطالعه به تفکیک جنسیت چگونه است؟ چه تفاوتی میان ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی در محلات مورد مطالعه وجود دارد؟ اشتغال زنان چه رابطه‌ای با

مقدمه

تمایل جمعیت‌های انسانی به سکونت و فعالیت در محیط‌های شهری و رشد شهرنشینی بستر با اهمیت شدن مفهوم کیفیت زندگی شهری را بیش از پیش فراهم ساخته است. ظهور مجدد علاقه به موضوع کیفیت زندگی در سال‌های اخیر، از منابع مختلف از جمله علاقه‌مندان به توسعه انسانی، توسعه اجتماعی، توسعه پایدار، انجمن سلامت و ... به دست می‌آید. به‌عبارت‌دیگر، کیفیت زندگی مهم است. به همین دلیل بسیاری از مردم، سازمان‌ها و بخش‌های مختلف به آن توجه و سعی در اندازه‌گیری آن دارند.

نواحی شهری مراکز اصلی رشد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی هر کشوری هستند که خود را به‌عنوان جذاب‌ترین نقاط برای ایجاد ثروت، کار، خلاقیت و نوآوری اثبات کرده‌اند. سرمایه‌اجتماعی^۱ لغت باب روز در میان نخبگان سیاسی و دانشگاهی تبدیل شده است. هرچند در میان عموم مردم نسبتاً ناآشنا می‌باشد و در میان سیاستمداران و دانشمندان اغلب سردرگمی در مورد نحوه استفاده و اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی وجود دارد (Lin et al, 2008). در دهه‌های اخیر، جامعه‌شناسان و اقتصاددانان ادعان کردند که سرمایه فیزیکی تنها سرمایه در دسترس و لازم نیست. هم‌چنین، شواهد نشان می‌دهد که سرمایه انسانی، سرمایه‌های طبیعی، سرمایه فرهنگی و سرمایه اجتماعی نیز نقش مهمی در زندگی اجتماعی انسان داشته‌اند. اگرچه سرمایه اجتماعی به‌عنوان یک مفهوم اصلی از توسعه به رسمیت شناخته شده است، اما در کشورهای در حال توسعه پژوهشگران توجه کافی به این مفهوم نداشتند (Babaei et al, 2011). بنابراین، سرمایه اجتماعی به‌عنوان مفهومی در تلاش برای گرفتن ماهیت زندگی اجتماعی توضیح داد. این مفهوم بر اساس این ایده که جوامع به‌خوبی یا ضعف کار یا بر اساس روش‌های که در آن مردم با یکدیگر در تعامل بر بعد اجتماعی زندگی و چگونگی آن در مکان‌های خاص اشاره دارد (Mignone, 2003). به‌طورکلی، با مشارکت اجتماعی و با شبکه‌های همکاری و همبستگی در ارتباط است (Aref et al, 2010). نگرانی درباره کیفیت زندگی مدرن از خصوصیات جوامع معاصر است (Pacion, 2003: 19) که می‌تواند تابعی از کیفیت محیط باشد. هدف مشترک توسعه، ترویج کیفیت زندگی^۲ در سطح محلی، ملی و بین‌المللی است. آینده انسان به درک بهتر از عناصر مرتبط با کیفیت زندگی

1. Social Capital

2. Quality of life

کیفیت زندگی - «کیفیت» یکی از واژه‌هایی است که توسط هرکسی به کار می‌رود. در کاربرد عمومی و در محافل تبلیغات، کلمه «کیفیت» اغلب برای تعیین جذابیت یا برتری محصول استفاده می‌شود (۲: ۲۰۱۲، EI Din et al به نقل از Osman).

کیفیت زندگی یک مفهوم پیچیده، چندبعدی و نسبی متأثر از زمان و مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی است که با اهداف متفاوتی در تحقیقات مختلف به کار برده می‌شود. تاکنون تعریف جامعی از این مفهوم ارائه نشده و محققان علوم مختلف بر اساس اهداف و متدولوژی مورد نظر، تعاریف متفاوتی از آن ارائه کردند. نظریه‌پردازان مختلف تعریف‌های گوناگونی را برای کیفیت زندگی مطرح نمودند. لیو^۷ (۱۹۷۶)، کیفیت زندگی را عنوانی جدید برای مفهوم قدیمی بهزیستی مادی و روانی مردم در محیط زندگی خود توصیف کرده است. فوو^۸ (۲۰۰۰)، نیز کیفیت زندگی را به‌عنوان رضایت همه‌جانبه‌ی افراد از زندگی تعریف می‌کند. بولینگ ویندرسون^۹ (۲۰۰۱)، کیفیت زندگی را در اصطلاح یک شیء گمشده یا فقدان یک چیز نسبت به چیز دیگر تعریف کردند. کاستانزا^{۱۰} (۲۰۰۷)، کیفیت زندگی را به‌عنوان میزان تأمین نیازهای مورد هدف انسان و در ارتباط با ادراک مردم از رفاه ذهنی می‌داند. از سوی دیگر سنلایر^{۱۱} (۲۰۰۹)، کیفیت زندگی را به‌عنوان ارتباط بین ادراک مردم، و تجربه‌ی آن‌ها در فضای زندگی مردم تعریف می‌کند. اخیراً تعریفی از کیفیت زندگی به‌وسیله‌ی پرل^{۱۲} (۲۰۱۱)، ارائه شده است که آن را اندازه‌گیری ویژگی‌های عینی و ذهنی از زندگی تعریف کرده است. لذا، در تعاریف مکاتب مختلف از کیفیت زندگی می‌توان مفاهیمی هم‌چون احساس عمومی خوشبختی، حس مثبت از روابط اجتماعی و فرصت‌های بروز توانایی‌های فردی را مشاهده کرد (۲۰۰۶، al, McCrea, Tesfazghi, ۲۰۰۹).

کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی - امروزه تقریباً همگان هدف نهایی انواع توسعه را افزایش کیفیت زندگی می‌دانند. به‌عنوان مثال کافی است نگاهی به شاخص‌های توسعه اجتماعی از نگاه بانک جهانی بیندازیم، بانک جهانی توسعه اجتماعی را در ابعادی هم‌چون ریشه‌کنی فقر، اشتغال، انسجام اجتماعی، برابری جنسیتی و دسترسی به آموزش و پرورش و بهداشت

ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی به تفکیک محلات داشته است؟

مبانی نظری

سرمایه اجتماعی - سرمایه اجتماعی به سال ۱۹۱۶ میلادی برمی‌گردد. هانیفان^۳ هنگام نوشتن در مورد مدارس روستایی در غرب ویرجینیا این عبارت را استفاده کرده است. او از این عبارت برای توصیف "مواد محسوس در زندگی روزمره اکثر مردم از جمله کمک‌هزینه تحصیلی، همدردی و روابط اجتماعی" استفاده می‌کند. معمولاً سرمایه اجتماعی به‌عنوان یک مشخصه سطح اجتماعات محلی توصیف شده است. جاکوبز^۴ (۱۹۶۱) سرمایه اجتماعی را به‌عنوان شبکه‌های محله‌ای تعریف می‌کند. پاتنام^۵ (۱۹۹۵)، معتقد است سرمایه اجتماعی نشان‌دهنده ویژگی‌های شبکه‌های زندگی اجتماعی، هنجارها، اعتماد و ... که مشارکت‌کنندگان را به عملکرد متقابل برای اهداف مشترک قادر می‌سازد. کوهن و پراساک نشان می‌دهند که سرمایه اجتماعی متشکل از ارتباطات فعال میان مردم، اعتماد، درک متقابل و ارزش‌ها و رفتارهای مشترکی است که اعضای شبکه‌های انسانی و اجتماعات و همکاری‌های متقابل را امکان می‌دهد. هاگس و استون^۶ (۲۰۰۲) نشان می‌دهند که سرمایه اجتماعی می‌تواند به‌عنوان یک منبعی برای عملکرد جمعی که ممکن است به طیف گسترده‌ای از نتایج و مقیاس متفاوت اجتماعی منجر شود؛ درک شود. برای افراد این به معنای دسترسی متقابل به ارتباطات اجتماعی و برای جوامع نشان‌دهنده توانایی اعضای اجتماعات محلی برای شرکت در همکاری، سازمان‌دهی و تعامل است. به‌طور کلی، پژوهش‌های تجربی و نظری از سرمایه اجتماعی در سطح جوامع محلی تمرکز و بی‌اهمیت جلوه دادن ناهمگونی فردی است. سرمایه اجتماعی به‌عنوان یکی از ویژگی‌های گروه، نه فرد دیده می‌شود. رابرت پاتنام از اصطلاح سرمایه اجتماعی برای توصیف ارتباطات میان افراد و برای برجسته کردن شبکه‌های اجتماعی و اصول تقابل و اعتماد به آن‌ها را به کار می‌برد و تعامل بین این شبکه‌ها و هنجارهایی که خواستار توجه به این واقعیت که فضیلت مدنی قدرتمند می‌باشند، زمانی است که در یک شبکه متراکم از روابط اجتماعی متقابل جاسازی شده باشند (Putnam, 2000: 19).

7. Liu

8. Foo

9. Bowling and Winderson

10. Costanza

11. Senlier

12. Pearl

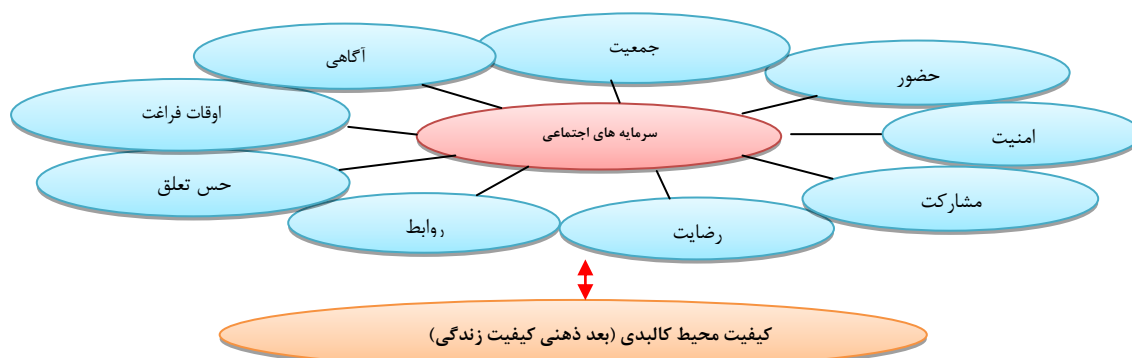
3. LJ Hanifan

4. Jacobs

5. Putnam

6. Hughes and Stone

طول عمر به میزان قابل توجهی افزایش می‌دهد. هم‌چنین، زمانی که در جامعه سرمایه اجتماعی کم باشد، زمانی که اعتماد ما از دیگران باید به‌دقت محاسبه شده و سلامت روان ما تیره‌وتار است با نبود سرمایه اجتماعی سهم ما از کالاهای مادی بیش‌ازحد ناچیز است و بهره‌وری ما با فقدان همکاران، شرکاء، عدم همکاری و اعتماد محدود می‌شود. بنابراین می‌توان گفت که مفهوم سرمایه اجتماعی و مفهوم کیفیت زندگی همبستگی فراوانی دارند. از آنجایی که سرمایه اجتماعی بخشی از توانایی فرد برای بهره‌مندی از شاخص‌های کیفیت زندگی را فراهم می‌کند، پس فرضیه اصلی ما آن است که سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی مؤثر است. شکل ۱، ارتباط ویژگی‌های شهروندان و کیفیت محیط کالبدی (بعد ذهنی کیفیت زندگی) نشان می‌دهد.

شکل ۱. ارتباط ویژگی‌های شهروندان و کیفیت محیط کالبدی (بعد ذهنی کیفیت زندگی)

موفقیت با شوک‌های خارجی به ترویج ثبات در اقتصاد کمک خواهد کرد. این به‌نوبه خود ممکن است عدم اطمینان اقتصادی را کاهش دهد. از این‌رو منجر به بالا بردن سطح رضایت از زندگی شود. در نهایت، سرمایه اجتماعی نتایج خوب را می‌تواند به دنبال داشته باشد وجود تعامل اجتماعی و شناختن بسیاری از دوستان می‌تواند به‌طور مستقیم به احساس خوب در مورد خود منجر شود و ممکن است سطح فردی یا اجتماعی رضایت از زندگی را بالا برد.

آکوماک ویل^{۱۵} (۲۰۰۹)، فعل‌وانفعال بین سرمایه اجتماعی، نوآوری و رشد درآمد سرانه در اتحادیه اروپا را بررسی کرده است. بر اساس نتایج مطالعه آن‌ها، بررسی نوآوری به‌عنوان یک مکانیزم مهم است که تبدیل سرمایه اجتماعی را به سطح درآمد بالاتر می‌رساند.

نوغانی و همکاران^{۱۶} (۲۰۰۹)، در مطالعه‌ای که در مورد کیفیت زندگی انجام دادند چنین مطرح نمودند که دو بعد اصلی کیفیت زندگی و کیفیت ذهنی برای کیفیت زندگی وجود دارد. کیفیت

می‌داند (World Bank، ۲۰۰۴). تمام این شاخص‌ها می‌توانند شاخص کیفیت زندگی نیز باشند. همان‌طور که گفته شد اساساً برخی مؤلفان، شاخص توسعه انسانی را همان شاخص کیفیت زندگی می‌دانند. بنابراین مفاهیم توسعه و کیفیت زندگی بسیار به هم نزدیک هستند. سرمایه اجتماعی، نیاز ما برای همکاری با دیگران به‌منظور زنده ماندن و بقا و سپس برای کار کردن با دیگران در جهت رسیدن به اهداف شخصی و مشترک است که افلاطون این تعریف را به‌عنوان آینده باهم برای داشتن زندگی خوب می‌داند. زمانی که سرمایه اجتماعی در سطح بالایی می‌باشد، افراد مؤثر، فعال و موفق از سلامتی بهتر و احساس خوبی لذت می‌برند. در نتیجه سرمایه اجتماعی مطلوب، منافع افراد را شکوفا و احساس آن‌ها را از رفاه دررورش زندگی و هم‌چنین

پیشینه پژوهش

سرمایه اجتماعی نسبتاً در تئوری و تحقیقات اخیر بوده است. این تنها در دهه ۱۹۸۰ که چندین جامعه‌شناسان، از جمله بوردیو، کلمن و لین به‌طور مستقل این مفهوم را بررسی کردند. فلورس و رلو^{۱۳} (۲۰۰۳)، نیز به مطالعه روابط بین سرمایه اجتماعی پرداختند و تلاش‌های انجام‌شده توسط گروه‌های فقیر برای کاهش فقر و محرومیت اجتماعی در مکزیک و مرکزی آمریکا را مدنظر قرار دادند.

بورنسکوو^{۱۴} (۲۰۰۳)، توضیح احتمالی در توجه به رابطه بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی (رضایت از زندگی) را در مطالعه خود مطرح کرده است. بر اساس مطالعه وی، در مرحله اول سرمایه اجتماعی می‌تواند به نرخ بالاتر رشد اقتصادی، که به‌نوبه خود، ممکن است بر اساس خوش‌بینی برای آینده ایجاد شود و خوش‌بینی در مورد آینده نیز ممکن است به رضایت از زندگی بالاتر منجر شود. ثانیاً، سرمایه اجتماعی می‌تواند کمک به کشورها برای مقابله با شوک‌های خارجی شود و توانایی مقابله با

¹⁵ . Akcomak and Weel

¹⁶ . Noghani et al

¹³ . Flores and Rello

¹⁴ . Bjornskov

رستگار و همکاران^{۲۱} (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان نقش سرمایه‌های اجتماعی در بهبود کیفیت زندگی و عدالت اجتماعی در شهر مشهد اشاره می‌کنند که تفاوت‌های بسیاری میان دیدگاه برنامه‌ریزان و مدیران شهری و شهروندان در ارتباط با تأثیر سرمایه‌های اجتماعی بر کیفیت زندگی وجود دارد و نتایج پژوهش حاکی از آن است که سازمان‌های مردم‌نهاد شهر بخصوص شهرداری و شورای شهر به دیدگاه مردم کم‌تر توجه کرده و مشارکت مردمی کاهش یافته است.

النا و همکاران^{۲۲} (۲۰۱۷)، در مقاله‌ای با عنوان اندازه‌گیری سرمایه‌های اجتماعی: نگاه بیش‌تر، به ارائه یک نظرسنجی از رویکردهای اندازه‌گیری به کاررفته شده برای اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی در ابعاد و مقیاس‌های مختلف و هم‌چنین مکانیزمی اثرگذار بر سلامت پرداختند. بر اساس مطالعات آن‌ها درک مکانیسم‌هایی که این روابط را توسعه می‌دهند ممکن است به اصلاح اقدامات موجود و یا شناسایی موارد جدید و مناسب کمک کند.

مرصوصی و خدادادی تختی (۱۳۹۴)، در مطالعه‌ای با سه شاخص مدنظر پانام (اعتماد، مشارکت و شبکه‌ها) سرمایه اجتماعی را در توسعه شهر زنجان مورد بررسی قرار دادند. تحلیل نتایج این مطالعه حاکی از آن است که فاکتور مشارکت اجتماعی بیش‌ترین تأثیر را بر روی کیفیت زندگی شهر زنجان داشته است. هم‌چنین اثرات مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی با توسعه شهری منفی و معنادار ارزیابی شده است.

احدزاد و همکاران (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای به ارزیابی توزیع سرمایه اجتماعی در محلات شهری و نقش آن در توسعه عدالت اجتماعی شهر کرمانشاه پرداختند و بر اساس یافته‌های پژوهش آن‌ها به‌جز بعد اعتماد اجتماعی که معنادار بودن آن در حد ضعیف ارزیابی شده است، بین ابعاد دیگر، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

فنی و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی دیگر باهدف سنجش کیفیت زندگی شهری با تأکید بر جنسیت در شهر قروه چنین مطرح نمودند که کیفیت زندگی ساکنان در سطح مطلوبی قرار ندارد و میانگین تمامی شاخص در مجموع کم‌تر از ۳ می‌باشد. هم‌چنین، بیش‌ترین میانگین مربوط به شاخص همسایگی و کم‌ترین آن مربوط به شاخص اقتصادی است و میانگین کیفیت زندگی زنان و مردان در شهر قروه تفاوت معناداری داشته به‌گونه‌ای که کیفیت زندگی مردان بهتر از زنان می‌باشد.

زندگی امکانات عینی، شانس در زندگی، امکانات به مردم برای زندگی سالم و استفاده از شانس زندگی خود می‌باشد. کیفیت ذهنی زندگی، حسی است دارای مزایایی که منجر به احساس شادی می‌شود. در این تحقیق رابطه بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی و دو بعد اصلی آن مورد مطالعه قرار گرفته و نتیجه نشان دهنده این است که سرمایه اجتماعی نقش بیش‌تری در تبیین کیفیت زندگی نسبت به درآمد و آموزش و پرورش دارد. درآمد نیز مهم‌ترین عامل برای توضیح کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی مهم‌ترین عامل برای توضیح کیفیت ذهنی زندگی است. روسلان و همکاران^{۱۷} (۲۰۱۰)، پژوهشی در مورد اهمیت سرمایه اجتماعی انجام دادند. نتایج مطالعه آن‌ها حاکی از آن است که سرمایه اجتماعی نقش مهمی در کاهش فقر ایفا می‌کند و هم‌چنین، سن و جنس سرپرست خانواده و اندازه خانوار از جمله عواملی می‌باشند که علاوه بر سرمایه انسانی و سرمایه فیزیکی در سرمایه اجتماعی مهم و اثرگذار هستند.

فوکویاما^{۱۸} (۲۰۱۰)، در مقاله‌ای با عنوان مفهوم سرمایه اجتماعی: به‌طور خاص، بین چگونگی ارتباط سرمایه اجتماعی با عوامل دیگر توسعه بین‌المللی تعامل برقرار و این موضوع را مطرح نموده که این موضوع چگونه به رشد اقتصادی و کاهش فقر در آینده کمک خواهد کرد.

آدریانی^{۱۹} (۲۰۱۰)، به بررسی اثرگذاری سرمایه اجتماعی بر استاندارد زندگی خانواده ایتالیایی بر اساس فقر و محرومیت اجتماعی پرداخته است و نتایج مطالعه آن نشان می‌دهد که ارتباط معنی‌دار و منفی بین سرمایه اجتماعی و اقدامات محرومیت اجتماعی وجود دارد؛ هم‌چنین سرمایه اجتماعی در ارتباط با سطوح بالاتر از استاندارد زندگی در ایتالیا مثبت است.

اونگ و همکاران^{۲۰} (۲۰۱۱)، به مطالعه تطبیقی در مورد سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در دهلی‌نو و تهران پرداختند. نتایج رگرسیون چندگانه در مطالعه آن‌ها نشان می‌دهد که در هر دو جوامع بین سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی ارتباط معنی‌داری وجود دارد و پنج شاخص سرمایه اجتماعی به‌عنوان عوامل پیش‌بینی کننده می‌توانند کیفیت زندگی در دهلی‌نو و تهران را تحت‌الشعاع قرار دهند. این موضوع نیز در حالی است بین چهار شاخص دیگر که نمایش به سمت محل، مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، و همبستگی محلی می‌باشند و در مدل به‌عنوان پیش‌بینی کیفیت زندگی وارد شده‌اند، ارتباط معناداری وجود دارد.

17 . Roslan et al

18 . Fukuyama

19 . Andriani

20 . Ounagh et al

21 . Rastegar.M et al

22 . Elena .C. A et al

فنی و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهشی به تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی فردی- اجتماعی در فضاهای شهری با تأکید بر جنسیت در شهر سنجید پرداختند. بر اساس نتایج پژوهش آن‌ها، از دیدگاه زنان، شاخص‌های مربوط به هویت با مطلوب‌ترین و شاخص‌های مشارکت نامطلوب‌ترین شاخص‌ها هستند و از دیدگاه مردان، شاخص‌های مربوط به هویت با مطلوب‌ترین و شاخص‌های مشارکت نامطلوب‌ترین شاخص‌ها هستند.

روش تحقیق

پژوهش حاضر با توجه به هدف، کاربردی و بر اساس ماهیت، توصیفی و تحلیلی است. در گردآوری اطلاعات و داده‌ها ابتدا از طریق مطالعه‌ی کتابخانه‌ای اقدام به جمع‌آوری نظریات، تئوری‌ها و مستندات شده است و سپس اطلاعات موردنیاز در پژوهش با مشاهده و برداشت با استفاده از پرسشنامه جمع‌آوری شده است. برای دریافت پاسخ‌های بهتر و مراجعه دوباره به نمونه‌ی آماری در این پژوهش پرسشنامه از نوع خانواری می‌باشد. جامعه آماری ۱۲۵۵۷ خانوار می‌باشد که بر اساس سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ شهر زنجان تعداد ۳۸۲۰ خانوار در محله سال ۱۳۹۰ شهر زنجان تعداد ۳۸۲۰ خانوار در محله کارمندان به‌عنوان محله کم‌بیش برنامه‌ریزی شده و تعداد ۸۷۳۷ خانوار در

شهرک اسلام‌آباد به‌عنوان محله مسئله‌دار شهری در نظر گرفته شده است. حجم نمونه نیز بر اساس فرمول کوکران مقدار ۲۸۸ خانوار برآورد شده است. بدین جهت برای پاسخ به سوالات، ابتدا به تحلیل شاخص‌های ویژگی‌های شهروندان و میزان تفاوت‌های کیفیت محیط کالبدی با تأکید بر جنسیت از میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین پرداخته و سپس برای نشان دادن تفاوت معناداری هر یک از آن‌ها، از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است. سپس، بر اساس آزمون همبستگی پیرسون به ارتباط معناداری میان شاخص‌ها و کیفیت محیط کالبدی، و تأثیر اشتغال زنان بر ویژگی‌ها و کیفیت محیط کالبدی محلات از آزمون مقایسه میانگین جامعه‌ها (ANOVA) استفاده شده است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته بود که پس از انجام پیش‌آزمون و رفع اشکالات و ابهامات موجود در پرسشنامه، جمع‌آوری داده‌ها توسط خود پژوهشگر انجام شده است. سنجش پایایی شاخص‌ها با ضریب آلفای کرونباخ صورت گرفته شده است. بدین ترتیب ۵۰ درصد از سوالات با توجه به مقیاس مختلف در ضریب مذکور معرفی گردید که مقدار آن برای محله کارمندان ۰/۷۳ و محله اسلام‌آباد ۰/۷۴ به‌دست آمده که نشان از پایایی مناسب می‌باشد.

جدول ۱. شاخص‌های تحقیق

شاخص‌ها	زیرمعیارها
ویژگی‌های شهروندان	رضایت از سکونت در محله، روابط همسایگی، حضور در اجتماعات مختلف، امنیت محله، حس تعلق، میزان آگاهی از امور محله، شهر و کشور، مشارکت در امور محله، تعداد جمعیت خانوار و نحوه گذران اوقات فراغت
کیفیت محیط کالبدی	رضایت از ابعاد مسکن، تعداد اتاق، کیفیت بنا، مصالح ابنیه، تسهیلات مسکن، امنیت تردد، وضعیت کوچه و خیابان، وضعیت دفع زباله، رضایت از امکانات اوقات فراغت، رضایت از خدمات عمومی

محدوده مورد مطالعه

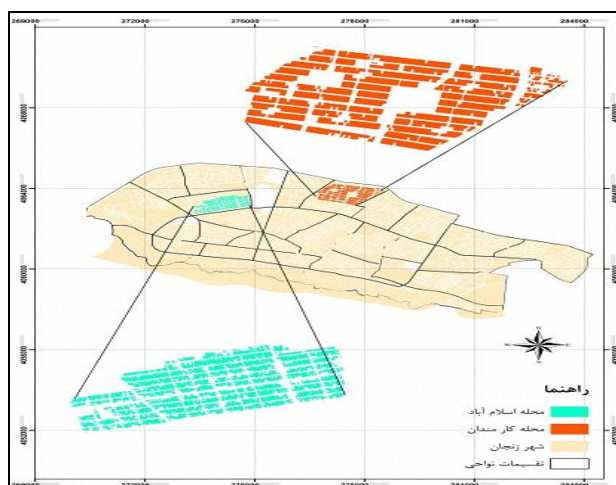
شهر زنجان با ۳۸۰۶۹۲ نفر جمعیت در سال ۱۳۹۰، به‌عنوان اولین و بزرگ‌ترین نقطه شهری استان، یکی از شهرهای میانه اندام کشور محسوب می‌شود. محله اسلام‌آباد با ۹۳٫۵ هکتار وسعت ۲۹۱۶۳ نفر جمعیت در سرشماری ۱۳۹۰ به‌عنوان یکی از محلات پرتراکم این شهر در منطقه یک شهرداری واقع شده است. این محله به‌عنوان یکی از محلات فرودست و از نظر سکونتگاه‌ها مسئله‌دار می‌باشد و در شمال غربی شهر واقع شده است.

باوجود این که این محله تنها ۱/۸ درصد مساحت شهر را شامل می‌شود؛ ۱۱/۲ درصد از جمعیت شهر زنجان را در خود جای داده است. محله کارمندان واقع در شمال شرق شهر، یک محله برنامه‌ریزی شده با ۸۳ هکتار وسعت و ۱۱۸۷۲ نفر جمعیت در سرشماری ۱۳۹۰ در منطقه یک قرار گرفته که از شمال به گلازننگ، از غرب به آزادگان، از جنوب به خیابان کوچمشکی و از شرق به اراضی پایین کوه ختم می‌شود. این محله یکی از شهرک‌های کم‌نظیر شهر زنجان محسوب می‌شود (بلوک آماری، ۱۳۹۰).

جدول ۲. خصوصیات عمومی شهر زنجان و محلات مورد مطالعه

شهر/محلات	جمعیت (نفر)	مساحت (هکتار)	بعد خانوار	تعداد خانوار
شهر زنجان	۳۸۰۶۹۲	۶۲۷۲	۳٫۴	۱۱۰۱۱۲
محله اسلام‌آباد	۲۹۱۶۳	۹۳/۵	۳/۶	۸۰۷۳
محله کارمندان	۱۱۸۷۲	۸۳	۲/۲	۳۶۷۹

مأخذ: بلوک آماری ۱۳۹۰ شهر زنجان

شکل ۲. موقعیت محلات کارمندان و اسلام‌آباد در شهر زنجان

مأخذ: نقشه ۱:۲۰۰۰ شهر زنجان

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

است. بررسی تعداد افراد خانوار نشانگر این است که در هر دو محله عمدتاً تعداد افراد خانوار بین ۲ تا ۴ نفر می‌باشد و مقدار آن برای محله کارمندان ۵۳/۱ درصد و برای محله اسلام‌آباد ۶۱/۴ درصد است. در هر دو محله غالب مدت سکونت افراد در محله بیش‌تر از ۲۰ سال اظهار شده است.

یافته‌های استنباطی

ویژگی‌های شهروندان در محلات با تأکید بر جنسیت

رضایت از سکونت در محله - یکی از معیارهای سنجش ویژگی‌های شهروندان در محلات شهری است. میزان این شاخص در محله کارمندان به تفکیک مرد و زن بیش از ۵۰ درصد زیاد و بسیار زیاد بوده است. در حالی که در محله اسلام‌آباد بیش از ۴۰ درصد کم و خیلی کم حاصل شده است. دلیل این امر را می‌توان وضعیت نامطلوب شرایط اقتصادی از جمله بیکاری، دسترسی کم‌تر به خدمات بهداشتی، فضای سبز و شرایط کالبدی از جمله کیفیت نامناسب مسکن، قطعه‌های کوچک و نامنظم و ... به شمار آورد. همچنین، در هر دو محله میزان نارضایتی زنان بیش‌تر از مردان بوده است. جدول ۳، میزان رضایت از سکونت به تفکیک محلات نمایش می‌دهد.

مشخصات عمومی سرپرست خانوار شامل جنسیت، میزان سن، تعداد افراد خانوار، میزان تحصیلات و مدت‌زمان سکونت در محله می‌باشد. ویژگی‌های دموگرافی پرسش‌شوندگان شامل جنسیت، سن، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات و نوع شغل می‌باشد. در محله اسلام‌آباد، در مجموع ۵۰/۳۰ درصد پاسخگویان را مردان و ۴۹/۷ درصد آن را زنان تشکیل داده‌اند. گروه سنی ۲۵-۴۰ سال با ۳۸/۶ درصد بیش‌ترین تعداد پاسخگویان بوده است. از مجموع تعداد پاسخگویان ۹۱/۷ درصد متأهل و ۸/۳ درصد مجرد بودند. ۴۱/۴ درصد پاسخگویان دارای تحصیلات ابتدایی، ۴۱/۴ درصد دارای شغل آزاد و تنها ۹/۷ درصد دارای شغل دولتی می‌باشند. در حالی که در محله کارمندان ۵۱ درصد پاسخگویان را مرد و ۴۹ درصد آن را زنان تشکیل داده و غالب گروه سنی بین ۷۰-۵۵ سال با ۵۷/۳ درصد بوده است. از مجموع تعداد پاسخگویان ۹۵/۱ درصد متأهل و ۴/۹ درصد مجرد بودند. بیش‌ترین میزان تحصیلات، تحصیلات دانشگاهی با ۷۶/۲ درصد بوده که غالب آن‌ها دارای شغل دولتی با ۳۱/۵ درصد می‌باشد. از مجموع زنان در محله اسلام‌آباد ۳۱ درصد خانه‌دار می‌باشند که میزان آن در محله کارمندان ۱۸/۲ درصد حاصل شده

جدول ۳. میزان رضایت از سکونت در محلات به تفکیک جنسیت

رضایت از سکونت	جنسیت	خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	بسیار زیاد
کارمندان	مرد	۵/۵	۲/۷	۱۵/۱	۴۶/۶	۳۰/۱
	زن	۵/۷	۴/۳	۱۸/۶	۳۸/۶	۳۲/۹
اسلام‌آباد	مرد	۱۸/۱	۲/۵	۳۸/۴	۱۲	۸
	زن	۲۲/۵	۲۵	۳۱/۹	۱۰/۷	۹/۹

زیاد بوده است. به تفکیک جنسیت در دو محله مذکور میزان نارضایتی زنان بیش تر از مردان بوده است. پس این شاخص در محله بیش تر مسئله دار نسبت به محله کم مسئله دار وضعیت مطلوبی داشته است.

روابط همسایگی - جدول ۴، میزان روابط همسایگی را در محلات کارمندان و اسلام آباد به تفکیک جنسیت نشان می دهد. در محله کارمندان روابط همسایگی بسیار کم بوده در حالی که در اسلام آباد بیش از ۵۰ درصد از میزان روابط همسایگی زیاد و بسیار

جدول ۴. میزان رضایت از روابط همسایگی در محلات به تفکیک جنسیت

محلات	جنسیت	بسیار کم	کم	تا حدودی	زیاد	بسیار زیاد
کارمندان	مرد	۱۳/۷	۱۷/۸	۳۸/۴	۲۶	۴/۱
	زن	۱۴/۳	۲۲/۹	۴۰	۱۲/۹	۱۰
اسلام آباد	مرد	۴/۱	۲/۷	۲۶	۴۹/۳	۱۷/۸
	زن	۶/۹	۴/۲	۲۹/۲	۴۵/۸	۱۳/۹

روابط همسایگی

در محله اسلام آباد ۴۵/۸ درصد حاصل شده است. با توجه به نتایج حاصل شده می توان گفت که این شاخص در محله اسلام آباد نسبت به محله کارمندان وضعیت مطلوبی داشته است. جدول ۵، میزان حضور در اجتماعات مختلف محلات به تفکیک جنسیت را نمایش می دهد.

حضور در اجتماعات مختلف - در محله کارمندان میزان حضور به تفکیک مرد و زن کم تر بوده است. در حالی که در محله اسلام آباد بیش تر از ۶۰ درصد زیاد و بسیار زیاد حاصل شده است. کم ترین میزان حضور زنان در محله کارمندان ۲۸/۶ درصد است و این موضوع در حالی می باشد که بیش ترین میزان در

جدول ۵. میزان حضور در اجتماعات مختلف محلات به تفکیک جنسیت

محلات	جنسیت	بسیار کم	کم	تا حدودی	زیاد	بسیار زیاد
کارمندان	مرد	۱۵/۱	۲۴/۷	۳۸/۴	۱۱	۱۱
	زن	۸/۶	۲۸/۶	۳۸/۶	۱۸/۶	۵/۷
اسلام آباد	مرد	۵/۵	۲/۷	۱۳/۷	۴۳/۸	۲۳/۴
	زن	۶/۹	۲/۸	۹/۷	۴۵/۸	۳۴/۷

اجتماعات مختلف

زیاد و بسیار زیاد می باشد اما ۲۲ درصد از زنان و مردان میزان آن را بسیار کم ذکر کردند. هم چنین، می توان گفت که میانگین حاصل شده در هر دو محله تقریباً برابر بوده و ساکنین رضایت مطلوبی از وضعیت امنیت محله داشتند (جدول ۶).

امنیت محله - یکی از شاخص های مهم حیات اجتماعی سالم در هر جامعه وجود میزان قابل قبولی از امنیت در آن برای کلیه شهروندان است. در محله کارمندان به تفکیک مرد و زن، امنیت را تا حدودی و زیاد اعلام کردند که میزان آن طبق نظر زنان بیش تر از مردان است. در حالی که در محله اسلام آباد میزان امنیت

جدول ۶. میزان رضایت از امنیت محله به تفکیک جنسیت

محلات	جنسیت	بسیار کم	کم	تا حدودی	زیاد	بسیار زیاد
کارمندان	مرد	۱/۴	۹/۶	۴۲/۵	۳۷	۹/۶
	زن	۲/۴	۸/۶	۴۱/۴	۳۷/۳	۱۰/۳
اسلام آباد	مرد	۱۱/۶	۴/۸	۳۱/۵	۳۲	۲۰
	زن	۱۰/۷	۱/۸	۳۸/۹	۳۳/۳	۱۵/۳

امنیت محله

حس تعلق به محله وضعیت مطلوبی داشته است. حس تعلق به محله نه تنها به شاخص‌های اجتماعی، فرهنگی و مذهبی بلکه به سایر شاخص‌ها از جمله کالبدی، اقتصادی و زیست‌محیطی وابسته است. می‌توان گفت دلیل کاهش میزان حس تعلق در محله اسلام‌آباد به خاطر نامطلوبیت شاخص‌های کالبدی و اقتصادی است. جدول ۷، میزان حس تعلق به محله را به تفکیک جنسیت نمایش می‌دهد.

حس تعلق به محله - یکی دیگر از معیارهای اساسی در بررسی ویژگی‌های شهروندان، حس تعلق به محله است. این شاخص در هر دو محله متفاوت بوده است. در محله کارمندان به تفکیک مرد و زن بیش از ۷۰ درصد میزان حس تعلق به محله زیاد و بسیار زیاد می‌باشد. در حالی که محله اسلام‌آباد بیش از ۵۰ درصد کم و بسیار کم حاصل شده است. هم‌چنین، میزان ناراضی‌تی زنان در محله اسلام‌آباد بیش‌تر از مردان بوده است. نتایج نشان می‌دهد که در محله کارمندان نسبت به محله اسلام‌آباد میزان

جدول ۷. میزان حس تعلق به محله به تفکیک جنسیت

محللات	جنسیت	بسیار کم	کم	تاحدودی	زیاد	بسیار زیاد	حس تعلق به محله
	زن	۴/۳	۱/۴	۱۸/۶	۵۴/۳	۲۱/۴	
	مرد	۲۰/۵	۲۸/۸	۳۵/۶	۶/۸	۸/۲	
	زن	۲۰/۳	۳۶/۱	۳۰/۶	۴/۲	۸/۹	

به‌ویژه در میان زنان نسبت به مردان کم‌تر می‌باشد. میزان آگاهی از امور محله، شهر و کشور در محله کارمندان با توجه سطح تحصیلات نسبت به محله اسلام‌آباد وضعیت مطلوبی داشته است. جدول ۸، نتایج میزان آگاهی از امور محله، شهر و کشور را به تفکیک جنسیت نمایش می‌دهد.

میزان آگاهی از امور محله، شهر و کشور - آگاهی از امور محله، شهر و کشور یکی دیگر از زیرمعیارهای سنجش ویژگی‌های شهروندان در محلات شهری است. در محله کارمندان بیش از ۵۰ درصد مردان و زنان از امور محله خود آگاهی زیاد و بسیار زیاد داشته در حالی که در محله اسلام‌آباد میزان آگاهی

جدول ۸. میزان آگاهی از امور محله، شهر و کشور به تفکیک جنسیت

محللات	جنسیت	بسیار کم	کم	تاحدودی	زیاد	بسیار زیاد	میزان آگاهی از امور محله
	زن	۱/۴	۱۴/۳	۴۰	۳۴/۳	۱۰	
	مرد	۱۳/۷	۱۳/۷	۴۲/۵	۲۶	۴/۱	
	زن	۲۹/۲	۱۵/۳	۳۸/۹	۱۳/۹	۲/۸	

شده که در محله اسلام‌آباد بیش‌تر از محله کارمندان می‌باشد. اما نکته قابل‌ذکر این است که در هر دو محله فراهم نبودن ساز و کارهای مشارکت میان مدیران و برنامه‌ریزان شهری با ساکنین محلات بخصوص در محله خیلی مسئله‌دار شهری دلیل کاهش این امر است. جدول ۹، نتایج مشارکت شهروندان به تفکیک جنسیت نمایش می‌دهد.

مشارکت در امور محله - یکی از معیارهای تعیین مطلوبیت ویژگی‌های شهروندان در محلات شهری، بررسی میزان مشارکت شهروندان در امور محله می‌باشد. در هر دو محله میزان مشارکت کم بوده است. در محله کارمندان میزان مشارکت ۳۹ درصد کم و بسیار کم بوده در حالی که این میزان در محله اسلام‌آباد بیش از ۵۰ درصد بوده است. میزان مشارکت در میان زنان کم‌تر از مردان بوده که میزان آن به ترتیب برابر با ۲۴/۳ و ۴۵/۸ درصد حاصل

جدول ۹. میزان مشارکت در امور محله به تفکیک جنسیت

محللات	جنسیت	بسیار کم	کم	تاحدودی	زیاد	بسیار زیاد	میزان مشارکت در امور محله
	زن	۲۴/۳	۱۷/۱	۴۵/۷	۸/۶	۴/۳	
	مرد	۳۰/۱	۲۰/۵	۲۳/۳	۲۶	۰	
	زن	۴۵/۸	۱۱/۱	۲۳/۶	۱۶/۷	۲/۸	

کرده‌اند. دیدگاه زنان نیز در هر دو محله متفاوت بوده است. در محله کارمندان علی‌رغم کمی بعد خانوار، رضایت ۲۲/۹ درصد از زنان کم و در محله اسلام‌آباد میزان رضایت ۴۴/۴ درصد از زنان بسیار زیاد بوده است. در محله اسلام‌آباد میزان رضایت زنان به فرزندآوری بیش‌تر از محله کارمندان است (جدول ۱۱).

تعداد جمعیت خانوار - بدون شک رضایت از تعداد جمعیت خانوار یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر ویژگی‌های شهروندان است (جدول ۱۰). در محله کارمندان با بعد خانوار ۳/۵ نفر، بیش از ۳۰ درصد رضایت از تعداد جمعیت خانوار را زیاد و بسیار زیاد اعلام کرده‌اند؛ در حالی در محله اسلام‌آباد با ۴/۱ نفر، بیش از ۵۰ درصد مردان و زنان میزان رضایت را زیاد و بسیار زیاد ارزیابی

جدول ۱۰. ویژگی‌های عمومی پاسخگویان به تفکیک محلات

ویژگی	جنسیت	محلات	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	اسلام‌آباد	۷۳	۵۰/۳٪
		کارمندان	۷۳	۵۱٪
سن	زن	اسلام‌آباد	۷۲	۴۹/۷٪
		کارمندان	۷۰	۴۹٪
سن	مرد	اسلام‌آباد	۵۶	۳۸/۶٪
		کارمندان	۱۰	۷٪
		اسلام‌آباد	۲۹	۲۰٪
		کارمندان	۳۲	۲۲/۴٪
		اسلام‌آباد	۵۱	۳۵/۲٪
		کارمندان	۸۲	۵۷/۳٪
		اسلام‌آباد	۷	۴/۸٪
		کارمندان	۱۹	۱۳/۳٪
		اسلام‌آباد	۲	۱/۴٪
		کارمندان	۰	۰٪
وضعیت تأهل	متاهل	اسلام‌آباد	۱۳۳	۹۱/۷٪
		کارمندان	۱۳۶	۹۵/۱٪
	مجرد	اسلام‌آباد	۱۲	۸/۳٪
		کارمندان	۷	۴/۹٪
تحصیلات	بی‌سواد	اسلام‌آباد	۳۴	۲۳/۴٪
		کارمندان	۰	۰٪
	ابتدایی	اسلام‌آباد	۶۰	۴۱/۴٪
		کارمندان	۱۲	۸/۴٪
	راهنمایی	اسلام‌آباد	۱۲	۸/۳٪
		کارمندان	۲	۱/۴٪
	دبیرستان	اسلام‌آباد	۰	۰٪
		کارمندان	۲	۱/۴٪
	دانشگاهی	اسلام‌آباد	۳۳	۲۲/۸٪
		کارمندان	۱۰۹	۷۶/۲٪
تحصیلات تکمیلی	اسلام‌آباد	۶	۴/۱٪	
	کارمندان	۱۸	۱۲/۶٪	
شغل	بیکار	اسلام‌آباد	۹	۶/۲٪
		کارمندان	۰	۰٪
	آزاد	اسلام‌آباد	۶۰	۴۱/۴٪
		کارمندان	۳۰	۲۱٪
	خانه‌دار	اسلام‌آباد	۴۵	۳۱٪
		کارمندان	۲۶	۱۸/۲٪
	دانشجو	اسلام‌آباد	۳	۲/۱٪
		کارمندان	۳	۲/۱٪
	دولتی	اسلام‌آباد	۱۴	۹/۷٪
		کارمندان	۴۵	۳۱/۵٪
بازنشسته	اسلام‌آباد	۱۴	۹/۷٪	
	کارمندان	۳۹	۲۷/۳٪	

کارمندان به تفکیک مرد و زن ۴۱/۱ و ۴۱/۴ بوده درحالی که در ه اسلام‌آباد به تفکیک ۶۸/۵ و ۶۳/۹ حاصل شده است. هم‌چنین، مطالعه در میان مردان بیش‌تر از زنان بوده است که میزان آن در محله کارمندان ۳۴/۲ درصد و در محله اسلام‌آباد ۱۷/۸ درصد بوده درحالی که در میان زنان، در محله کارمندان بیش‌تر از محله اسلام‌آباد بوده است و این میزان برابر با ۲۴/۳ درصد می‌باشد. ورزش و پیاده‌روی نیز در میان زنان بیش‌تر از مردان است که در محله کارمندان ۲۴/۳ و در محله اسلام‌آباد ۸/۲ درصد بوده است.

نحوه گذران اوقات فراغت - برای سنجش این زیرمعیار از زیرمعیارهایی مانند تماشای تلویزیون، گوش کردن به رادیو، مطالعه، ورزش و پیاده‌روی، دیدوبازدید دوستان و آشنایان، رفتن به نواحی تفریحی یا مسافرت و فعالیت‌های فرهنگی استفاده‌شده است. جدول ۱۲، نحوه گذران اوقات فراغت در محلات به تفکیک جنسیت را نشان می‌دهد که بر اساس آن در هر دو محله اکثریت زنان و مردان به تماشای رسانه‌های جمعی پرداختند و میزان آن در محله اسلام‌آباد بیش‌تر می‌باشد. این میزان در محله

جدول ۱۱. میزان رضایت از تعداد جمعیت خانوار به تفکیک جنسیت

محللات	جنسیت	بسیار کم	کم	تاحدودی	زیاد	بسیار زیاد
کارمندان	مرد	۶/۸	۱۱	۴۲/۵	۱۹/۲	۲۰/۵
	زن	۵/۷	۲۲/۹	۳۷/۱	۱۵/۷	۱۸/۶
اسلام‌آباد	مرد	۲/۷	۶/۸	۲۲/۹	۲۳/۳	۳۴/۲
	زن	۵/۶	۵/۶	۲۹/۲	۱۵/۳	۴۴/۴

جدول ۱۲. نحوه گذران اوقات فراغت در محله به تفکیک جنسیت

محللات	جنسیت	تماشای رسانه‌های جمعی	مطالعه	ورزش و پیاده‌روی	دیدوبازدید آشنایان	سفرهای تفریحی	فعالیت‌های فرهنگی
کارمندان	مرد	۴۱/۱	۳۴/۲	۱۵/۱	۱/۴	۱/۴	۴/۱
زن	۴۱/۴	۲۴/۳	۲۴/۳	۲۴/۳	۴/۱	۳/۳	۵/۳
اسلام‌آباد	مرد	۶۸/۵	۱۷/۸	۶/۹	۱/۴	۲/۷	۱/۴
زن	۶۳/۹	۱۳/۹	۸/۲	۶/۶	۴/۶	۴/۶	۴/۲

حاصل شده است. در ادامه برای نشان دادن تفاوت معناداری هر یک از آن‌ها از آزمون T تک نمونه‌ای به تفکیک محلات استفاده شده است.

جدول ۱۳، میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین شاخص‌های تأثیر شهروندان به تفکیک محلات را نمایش می‌دهد. نکته قابل ذکر این است که در هر دو محله میانگین شاخص‌های مشارکت در امور محله و اوقات فراغت کم‌تر از میانگین متوسط

جدول ۱۳. میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین ویژگی‌های شهروندان به تفکیک محلات

شاخص‌های سرمایه‌های اجتماعی	محله	جامعه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
رضایت از سکونت	کارمندان	۱۴۳	۳/۹۱	۱/۰۶۱	۰/۰۸۹
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۳/۳۰	۱/۱۵۵	۰/۰۹۶
روابط همسایگی	کارمندان	۱۴۳	۲/۸۵	۱/۱۰۷	۰/۰۹۳
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۳/۶۵	۰/۹۷۶	۰/۰۸۱
حضور در اجتماعات مختلف	کارمندان	۱۴۳	۲/۸۱	۱/۰۹۴	۰/۰۹۱
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۳/۹۹	۱/۰۶۷	۰/۰۸۹
امنیت محله	کارمندان	۱۴۳	۳/۴۸	۰/۸۷۱	۰/۰۷۳
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۳/۴۷	۱/۱۶۱	۰/۰۹۶
حس تعلق به محله	کارمندان	۱۴۳	۳/۸۶	۰/۹۶۱	۰/۰۸۰
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۳/۳۹	۱/۱۸۵	۰/۰۹۸
میزان آگاهی از امور مختلف	کارمندان	۱۴۳	۳/۳۳	۰/۹۲۵	۰/۰۷۷
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۲/۷۰	۱/۱۲۰	۰/۰۹۳
مشارکت در امور محله	کارمندان	۱۴۳	۲/۵۹	۱/۰۸۹	۰/۰۹۱
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۲/۳۲	۱/۲۲۴	۰/۱۰۲
تعداد جمعیت خانوار	کارمندان	۱۴۳	۳/۲۷	۱/۱۴۶	۰/۰۹۶
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۳/۸۳	۱/۱۴۳	۰/۰۹۵
اوقات فراغت	کارمندان	۱۴۳	۲/۰۹	۱/۲۸۳	۰/۱۰۷
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۱/۷۲	۱/۲۷۳	۰/۱۰۶

مقدار آن از ضریب خطای ۰/۰۵ بزرگتر است، وضعیت آن در محله کارمندان مطلوب نمی‌باشد؛ درحالی که در محله اسلام‌آباد با سطح اطمینان ۰/۹۵ تفاوت معناداری میان میانگین شاخص‌های موردبررسی با میانگین متوسط ۳، وجود دارد.

جدول ۱۴، بیانگر این است که با سطح اطمینان ۰/۹۵ تفاوت معناداری میان میانگین شاخص‌های موردبررسی با میانگین متوسط ۳، وجود دارد. در محله کارمندان تنها شاخص‌های روابط همسایگی و حضور در اجتماعات مختلف به ترتیب با ۰/۱۱۵ و ۰/۴۱ تفاوت معناداری را با میانگین متوسط نشان نمی‌دهند، لذا با توجه به این که

جدول ۱۴. آزمون T تک نمونه‌ای برای نشان دادن معناداری تفاوت‌های میانگین ویژگی‌های شهروندان به تفکیک محلات

شاخص‌ها	محلات	t	Sig. (2-tailed)	95% Confidence Interval of the Difference	
				Upper	Lower
رضایت از سکونت	کارمندان	۱۰/۲۴۷	۰/۰۰۰	۰/۷۳	۱/۰۸
	اسلام‌آباد	۳/۰۹۱	۰/۰۰۲	۰/۱۱	۰/۴۹
روابط همسایگی	کارمندان	-۱/۵۸۷	۰/۱۱۵	-۰/۳۳	-۰/۰۴
	اسلام‌آباد	۸/۰۰۱	۰/۰۰۰	-۰/۴۹	-۰/۸۱
حضور در اجتماعات مختلف	کارمندان	-۲/۰۶۴	۰/۴۱۰	-۰/۳۷	-۰/۰۱
	اسلام‌آباد	۱۱/۱۲۹	۰/۰۰۰	۰/۸۱	۱/۱۶
امنیت محله	کارمندان	۶/۵۳۱	۰/۰۰۰	۰/۳۳	۰/۶۲
	اسلام‌آباد	۴/۸۶۴	۰/۰۰۰	۰/۲۸	۰/۶۶
حس تعلق به محله	کارمندان	۱۰/۷۰۱	۰/۰۰۰	۰/۷۰	۱/۰۲
	اسلام‌آباد	۳/۹۲۳	۰/۰۰۰	۰/۱۹	۰/۵۸
میزان آگاهی از امور مختلف	کارمندان	۴/۲۴۸	۰/۰۰۰	۰/۱۸	۰/۴۸
	اسلام‌آباد	-۳/۲۶۲	۰/۰۰۱	-۰/۴۹	-۰/۱۲
مشارکت در امور محله	کارمندان	-۴/۴۵۳	۰/۰۰۰	-۰/۵۹	-۰/۲۳
	اسلام‌آباد	-۶/۶۴۹	۰/۰۰۰	-۰/۸۸	-۰/۴۷
تعداد جمعیت خانوار	کارمندان	۲/۸۴۷	۰/۰۰۵	۰/۰۸	۰/۴۶
	اسلام‌آباد	۸/۷۹۴	۰/۰۰۰	۰/۶۵	۱/۰۲
اوقات فراغت	کارمندان	-۸/۴۷۲	۰/۰۰۰	-۱/۱۲	-۰/۷۰
	اسلام‌آباد	-۱۲/۱۳۳	۰/۰۰۰	-۱/۴۹	-۱/۰۷

محله کارمندان عمدتاً اندازه قطعات مسکونی بین ۴۰۰ تا ۵۰۰ مترمربع و در محله اسلام‌آباد بین ۰ تا ۱۰۰ مترمربع می‌باشد. رضایت از ابعاد مسکن در هر دو محله کاملاً متفاوت بوده است و این میزان در میان زنان بیش‌تر از مردان می‌باشد. در محله کارمندان بیش از ۷۰ درصد مردان و زنان از ابعاد مسکن خود راضی و کاملاً راضی بودند. در این میان زنان نسبت به مردان رضایت بیش‌تری نیز داشتند. درحالی که در محله اسلام‌آباد تقریباً ۳۰ درصد راضی بودند و نزدیک به ۵۰ درصد ناراضی و کاملاً ناراضی ذکر کردند. بیش‌ترین میزان ناراضی‌تبی زنان در محله اسلام‌آباد برابر با ۱۹/۴ می‌باشد (جدول ۱۴).

میزان تفاوت‌های کیفیت زندگی با تأکید بر جنسیت - کیفیت محیط کالبدی تأثیر بسزایی بر کیفیت زندگی شهروندان دارد. شاخص‌های مختلفی برای ارزیابی چنین موردی وجود دارد که در این پژوهش رضایت از ابعاد مسکن، تعداد اتاق واحد مسکونی، کیفیت ابنیه، مصالح ابنیه، تسهیلات مسکن، امنیت تردد، وضعیت کوچه و خیابان، وضعیت دفع زباله، امکانات اوقات فراغت و دسترسی به خدمات عمومی استفاده‌شده که به شرح زیر تبیین می‌گردد.

ابعاد مسکن - یکی از الزامات کیفیت زندگی دارا بودن قطعه مسکونی با اندازه مطلوب است. بر اساس نتایج طرح تفصیلی در

جدول ۱۵. میزان رضایت از ابعاد مسکن در محلات به تفکیک جنسیت

محلات	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۰	۰	۲۱/۹	۲۳/۳
	زن	۰	۰	۲۴/۳	۴۷/۱
اسلام‌آباد	مرد	۱۵/۱	۳۸/۴	۱۷/۸	۲۱/۹
	زن	۱۹/۴	۲۶/۴	۳۳/۳	۱۱/۱

اسلام‌آباد تنها ۲۰ درصد رضایت کامل داشته و بیش از ۵۰ درصد ناراضی و کاملاً ناراضی ذکر کرده‌اند. در این میان زنان در هر دو محله نظر متفاوتی داشتند و بیش از ۲۰ درصد زنان در محله اسلام‌آباد کاملاً ناراضی و ۲۴/۳ درصد زنان در محله کارمندان رضایت کامل داشته‌اند. جدول ۱۶، میزان رضایت از تعداد اتاق واحد مسکونی در محلات به تفکیک جنسیت را نمایش می‌دهد.

جدول ۱۶. میزان رضایت از تعداد اتاق واحد مسکونی در محلات به تفکیک جنسیت

محلات	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی راضی	راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۰	۶/۸	۲۷/۴	۴۷/۹	۱۷/۸
	زن	۰	۴/۳	۲۵/۷	۴۵/۷	۲۴/۳
اسلام‌آباد	مرد	۱۹/۲	۳۵/۶	۲۱/۹	۱۵/۱	۸/۲
	زن	۲۰/۸	۳۴/۷	۲۳/۶	۵/۶	۱۵/۳

تخریبی، ۰/۰۵ درصد مرمتی، ۰/۱۴ درصد مخروبه و ۳۲ درصد ترکیبی می‌باشد. در محله کارمندان نیز عمده بناها نوساز با مقدار ۷۳/۵۰ درصد دارای بیش‌ترین مقدار است. میزان رضایت از کیفیت بنا نیز متفاوت بوده است به طوری که بیش از ۵۰ درصد مردان و زنان در محله کارمندان راضی و کاملاً راضی و کم‌تر از ۱۰ درصد ناراضی بودند. در محله اسلام‌آباد بیش از ۷۰ درصد مردان و زنان رضایت از کیفیت ابنیه ناراضی و کاملاً ناراضی و کم‌تر از ۶ درصد راضی می‌باشند. ناراضی‌ترین زنان بیش‌تر از مردان می‌باشد که مقدار آن برابر ۵۱/۴ درصد در مقابل ۴۳/۸ درصد مردان حاصل شده است. جدول ۱۷ میزان رضایت از کیفیت ابنیه در محلات به تفکیک جنسیت را نشان می‌دهد.

جدول ۱۷. میزان رضایت از کیفیت ابنیه در محلات به تفکیک جنسیت

محلات	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی راضی	راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۳/۵	۷/۵	۳۲/۹	۳۴/۲	۲۱/۹
	زن	۷/۱	۲/۹	۳۱/۴	۴۵/۷	۱۲/۹
اسلام‌آباد	مرد	۴۳/۸	۳۸/۴	۱۲/۳	۴/۱	۱/۴
	زن	۵۱/۴	۲۶/۴	۱۵/۹	۴/۲	۲/۴

۳۴/۵۰ درصد ترکیبی هستند. عمده مصالح نما در محله کارمندان را سنگ با مقدار ۵۴/۹۹ و در محله اسلام‌آباد سیمان سفید با مقدار ۳۶/۵۰ و ترکیبی با مقدار ۳۴/۵۰ حاصل شده است. در این میان میزان رضایت از مصالح ابنیه در محلات کاملاً متفاوت بوده و بیش از ۸۰ درصد مردان و زنان محله اسلام‌آباد از مصالح ابنیه ناراضی و کاملاً ناراضی و کم‌تر از ۶ درصد راضی بودند. در محله کارمندان نیز بیش از ۵۰ درصد مردان و زنان راضی و کاملاً راضی و کم‌تر از ۱۰ درصد ناراضی می‌باشند. هم‌چنین میزان ناراضی‌ترین زنان در محله اسلام‌آباد بیش‌تر از مردان بوده که برابر با ۵۸/۳ درصد حاصل شده

رضایت از تعداد اتاق واحد مسکونی - این زیر معیار با توجه به در نظر گرفتن راحتی افراد در داخل واحد مسکونی اهمیت دارد. بدین جهت میزان رضایت ساکنین محلات اسلام‌آباد و کارمندان با توجه به این موضوع جمع‌آوری شد. در محله کارمندان بیش از ۵۰ درصد مردان و زنان از تعداد اتاق واحد مسکونی خود راضی و کاملاً راضی بوده‌اند در حالی که در محله

رضایت از کیفیت ابنیه - یکی از مهم‌ترین گزینه‌ها در میان زیرمعیارهای مطرح شده می‌باشد که می‌تواند معرف مناسبی برای وضعیت کالبدی وضع موجود یک مسکن باشد. این زیرمعیار به ۷ گروه در حال ساخت، نوساز، قابل نگهداری، تخریبی، مرمتی، مخروبه و ترکیبی تقسیم شده است. بر اساس نتایج طرح تفصیلی در محله کارمندان ۳/۲۵ درصد بناها در حال توسعه ساخت، ۷۳/۵۰ درصد نوساز، ۰/۱۴ درصد قابل نگهداری، ۰/۱۵ درصد تخریبی و مقدار صفر برای مرمتی، مخروبه و ترکیبی حاصل شده است. هم‌چنین، ۲۳ درصد مابقی نامشخص ثبت شده است. در محله اسلام‌آباد ۰/۲۴ درصد بناها در حال ساخت، ۱۴/۵۲ درصد نوساز، ۵۲/۸۶ درصد قابل نگهداری، ۰/۱۸ درصد

رضایت از مصالح ابنیه - بر اساس نتایج طرح تفصیلی به ۸ گروه فاقد نما، آجرنما، سیمان سفید، سیمان سیاه، سنگ، شیشه و فلز، کاه‌گل و ترکیبی تقسیم می‌شود. در محله کارمندان ۱۲/۱۶ درصد مسکن فاقد نما، ۲/۹۲ درصد آجرنما، ۲/۱۹ درصد سیمان سفید، ۴/۳۷ درصد سیمان سیاه، ۵۴/۹۹ درصد سنگ، و مقدار صفر برای شیشه و فلز، کاه‌گل و ترکیبی می‌باشند و هم‌چنین ۲۳/۴۰ درصد نامشخص هستند. در محله اسلام‌آباد ۱۱/۲۸ درصد مسکن فاقد نما، ۰/۵۳ درصد آجرنما، ۳۶/۵۰ درصد سیمان سفید، ۱۰/۸۲ درصد سیمان سیاه، ۶/۲۰ درصد سنگ، ۰/۰۸ درصد شیشه و فلز، ۰/۱۸ درصد کاه‌گل و

است. جدول ۱۸ میزان رضایت از مصالح ابنیه در محلات به تفکیک جنسیت را نشان می‌دهد (جدول ۱۸).

جدول ۱۸. میزان رضایت از مصالح ابنیه در محلات به تفکیک جنسیت

محلات	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی	راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۲/۷	۹/۶	۳۹/۷	۲۶	۲۱/۹
	زن	۴/۳	۷/۱	۳۴/۳	۴۰	۱۴/۳
اسلام‌آباد	مرد	۴۹/۳	۳۱/۵	۱۶/۸	۱	۱/۴
	زن	۵۸/۳	۲۳/۶	۱۱/۱	۴/۲	۲/۸

رضایت از مصالح ابنیه

بیش‌تر می‌باشد که میزان آن برابر با ۷۰/۸ درصد بوده است. جدول ۱۹، میزان رضایت از تسهیلات مسکن در محلات به تفکیک جنسیت را نمایش می‌دهد.

رضایت از تسهیلات مسکن - در محله کارمندان میزان ناراضی‌تی نزدیک به ۲۰ درصد بوده است. در حالی که در محله اسلام‌آباد بیش از ۸۰ درصد مردان و زنان ناراضی و کاملاً ناراضی می‌باشند. این موضوع در میان زنان به‌ویژه در محله اسلام‌آباد

جدول ۱۹. میزان رضایت از تسهیلات مسکن در محلات به تفکیک جنسیت

محلات	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی	راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۹/۶	۱۶/۴	۵۶/۲	۱۷/۸	۰
	زن	۴/۳	۱۵/۷	۵۷/۱	۲۲/۹	۰
اسلام‌آباد	مرد	۶۸/۵	۲۱/۹	۹/۶	۰	۰
	زن	۷۰/۸	۲۷/۸	۱/۴	۰	۰

رضایت از تسهیلات مسکن

داشته‌اند. در حالی که در محله اسلام‌آباد ۳۰ درصد از مردان و زنان ناراضی و ۴۰ درصد رضایت داشته‌اند. در این محله نیز ۳۸/۹ درصد زنان رضایت کامل از امنیت تردد را ذکر کرده‌اند. جدول ۲۰، میزان رضایت از امنیت تردد در محلات به تفکیک جنسیت را نمایش می‌دهد.

رضایت از امنیت تردد - از زیرمعیارهای مهم در سنجش شاخص‌های کالبدی کیفیت زندگی محلات شهری است. به طوری که امنیت تردد یکی از عوامل اثرگذار بر کیفیت زندگی ساکنین است. در هر دو محله میزان رضایت بیش‌تر بوده اما در محله کارمندان این میزان بیش‌تر از ۵۰ درصد بوده و بیش از ۷۰ درصد زنان در این محله میزان رضایت کامل از امنیت تردد

جدول ۲۰. میزان رضایت از امنیت تردد در محلات به تفکیک جنسیت

محللات	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی	راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۶/۸	۴/۱	۲۸/۸	۲۶	۳۴/۲
	زن	۵/۷	۸/۶	۱۴/۳	۴۰	۳۱/۴
اسلام‌آباد	مرد	۱۲/۳	۳۱/۵	۱۱	۱۷/۸	۲۷/۴
	زن	۶/۹	۲۶/۴	۱۵/۳	۱۲/۵	۳۸/۹

رضایت از امنیت تردد

درصد مردان و زنان از این وضعیت ناراضی و حدود ۳۰ درصد راضی بوده‌اند. در محله اسلام‌آباد ۴۳/۸ درصد از مردان و ۵۱/۴ درصد زنان میزان رضایت در سطح متوسط حاصل شده است. در هر دو محله میزان ناراضی‌تای زنان بیش‌تر از مردان بوده است (جدول ۲۰).

رضایت از وضعیت کوچه و خیابان-سنجش وضعیت کوچه و خیابان یکی دیگر از زیرمعیارهای مهم شاخص‌های کالبدی است. در هر دو محله میزان رضایت از وضعیت کوچه و خیابان متفاوت بوده است. در محله کارمندان بیش از ۴۰

جدول ۲۱. میزان رضایت از وضعیت کوچه و خیابان در محلات به تفکیک جنسیت

محللات	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی	راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۱۳/۷	۳۷	۱۹/۲	۱۹/۲	۱۱
	زن	۲۰	۲۱/۴	۲۸/۶	۱۷/۱	۱۲/۹
اسلام‌آباد	مرد	۱۶/۴	۱۳/۷	۴۲/۸	۱۹/۲	۶/۸
	زن	۱۶/۷	۱۳/۹	۵۱/۴	۸/۳	۹/۷

رضایت وضعیت کوچه و خیابان

زنان میزان رضایت را تا حدودی ارزیابی کردند. در هر دو محله میزان ناراضی‌تای زنان بیش‌تر از مردان بوده که این میزان در محله کارمندان برابر با ۸/۶ درصد و در محله اسلام‌آباد ۱۶/۷ درصد حاصل شده است. جدول ۲۱، میزان رضایت از وضعیت دفع زباله در محلات به تفکیک جنسیت را نمایش می‌دهد.

رضایت از وضعیت دفع زباله در محله - از مهم‌ترین عوامل دیگر سنجش کیفیت زندگی است که رضایت از این امر بهبود کیفیت زندگی ساکنین را به همراه دارد. در محله کارمندان بیش از ۵۰ درصد مردان و زنان راضی و کاملاً راضی و کم‌تر از ۱۰ درصد ناراضی بوده‌اند. در محله اسلام‌آباد ۴۶/۶ درصد مردان و ۴۴/۴ درصد

جدول ۲۲. میزان رضایت از وضعیت دفع زباله در محلات به تفکیک جنسیت

محللات	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی	راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۰	۵/۵	۳۷	۲۰/۵	۳۷
	زن	۰	۸/۶	۳۰	۳۲/۸	۲۸/۶
اسلام‌آباد	مرد	۹/۶	۹/۶	۴۶/۶	۲۳/۳	۱۱
	زن	۱۶/۷	۱۲/۵	۴۴/۴	۱۳/۹	۱۲/۵

رضایت وضعیت دفع زباله در محله

از ۷۵ درصد مردان و زنان ناراضی و کاملاً ناراضی ذکر کردند. میزان ناراضی‌تای در میان مردان بیش‌تر از زنان بوده که در محله کارمندان ۲۷/۴ درصد و در محله اسلام‌آباد ۴۹/۳ درصد حاصل شده است. جدول ۲۲، میزان رضایت از امکانات اوقات فراغت در محلات به تفکیک جنسیت را نمایش می‌دهد.

رضایت از امکانات اوقات فراغت - از مهم‌ترین فاکتورهای اساسی سنجش کیفیت زندگی شهروندان دسترسی و رضایت از امکانات اوقات فراغت در محلات شهری است. در محله کارمندان بیش از ۵۰ درصد مردان و زنان ناراضی و کاملاً ناراضی و تنها ۲۰ درصد راضی بودند. درحالی‌که در محله اسلام‌آباد بیش

جدول ۲۳. میزان رضایت از امکانات اوقات فراغت در محلات به تفکیک جنسیت

محللات	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی	راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۲۷/۴	۳۲/۹	۱۶/۴	۲۰/۵	۲/۷
	زن	۲۲/۹	۳۲/۹	۲۱/۴	۱۷/۱	۵/۷
اسلام‌آباد	مرد	۴۹/۳	۳۷	۸/۲	۲/۷	۲/۷
	زن	۴۰/۳	۳۸/۹	۴/۲	۸/۳	۸/۳

رضایت از امکانات اوقات فراغت

و ۳۰ درصد راضی بودند. در حالی که در محله کارمندان بیش از ۴۰ درصد مردان و زنان راضی و کاملاً راضی و کم‌تر از ۲۰ درصد ناراضی می‌باشند. در هر دو محله میزان رضایت زنان بیش‌تر از مردان بوده که میزان آن در محله کارمندان ۴۰ درصد و در محله اسلام‌آباد ۱۸/۱ درصد حاصل شده است (جدول ۲۴).

رضایت از دسترسی به خدمات عمومی - دسترسی و رضایت از خدمات عمومی از جمله دسترسی به حمل‌ونقل عمومی، آموزشی، بهداشتی و درمانی از زیرمعیارهای مهم بهبود کیفیت زندگی محلات شهری است. در محله اسلام‌آباد ۳۰ درصد از مردان و زنان، از دسترسی به خدمات عمومی ناراضی و کاملاً ناراضی

جدول ۲۴. میزان رضایت از دسترسی به خدمات عمومی در محلات به تفکیک جنسیت

محل	جنسیت	کاملاً ناراضی	ناراضی	تا حدودی	راضی	کاملاً راضی
کارمندان	مرد	۲/۷	۱۶/۴	۳۵/۶	۳۵/۶	۹/۶
	زن	۱/۴	۸/۶	۴۲/۹	۴۰	۷/۱
اسلام‌آباد	مرد	۹/۶	۲۴/۷	۳۷	۱۲/۳	۱۶/۴
	زن	۱۲/۵	۱۸/۱	۳۸/۹	۱۲/۵	۱۸/۱

دارد. در مقابل میانگین شاخص‌های ابعاد مسکن (۲/۶۶)، تعداد اتاق (۲/۵۹)، کیفیت ابنیه (۱/۸۲)، مصالح ابنیه (۱/۷۲)، تسهیلات مسکن (۱/۴۰)، وضعیت کوچه و خیابان (۲/۸۳) و امکانات اوقات فراغت کم‌تر از میانگین حاصل شده است. قابل ذکر است که میانگین بعضی از شاخص‌ها از جمله کیفیت ابنیه، مصالح ابنیه، تسهیلات مسکن، و اوقات فراغت اختلاف چشمگیری با میانگین داشته که نشانگر نارضایتی از وضعیت کیفیت محیط کالبدی در محله اسلام‌آباد می‌باشد. در ادامه برای نشان دادن تفاوت معناداری هر یک از شاخص‌های کیفیت زندگی در محلات از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است.

جدول ۲۵، میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین شاخص‌های کیفیت زندگی به تفکیک محلات را نمایش می‌دهد. این جدول بیانگر آن است که در محله کارمندان شاخص‌های ابعاد مسکن (۴/۰۳)، تعداد اتاق (۳/۸۳)، کیفیت ابنیه (۳/۵۸)، مصالح ابنیه (۳/۵۴)، امنیت تردد (۳/۸۰)، وضعیت دفع زباله (۳/۸۵) و دسترسی به خدمات عمومی (۳/۳۸) بیش‌تر از حد متوسط میانگین ۳، بوده؛ بنابراین شاخص‌های کیفیت محیط کالبدی در سطح بالایی قرار داشته است. در حالی که در محله اسلام‌آباد شاخص‌های امنیت تردد (۳/۳۳)، وضعیت دفع زباله (۳/۰۵) و دسترسی به خدمات عمومی (۳/۰۳) بیش‌تر از میانگین بوده و در سطح پایینی از لحاظ این شاخص‌ها نسبت به محله کارمندان قرار

جدول ۲۵. میانگین، انحراف معیار و خطای استاندارد میانگین شاخص‌های کیفیت زندگی به تفکیک محلات

شاخص‌های کیفیت کالبدی محیط	محل	جامعه	میانگین	انحراف استاندارد	خطای استاندارد میانگین
ابعاد مسکن	کارمندان	۱۴۳	۴/۰۳	۰/۷۰۲	۰/۰۵۹
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۲/۶۶	۱/۱۸۶	۰/۰۹۸
تعداد اتاق واحد مسکونی	کارمندان	۱۴۳	۳/۸۳	۰/۸۲۲	۰/۰۶۹
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۲/۵۹	۱/۲۵۰	۰/۱۰۴
کیفیت ابنیه	کارمندان	۱۴۳	۳/۵۸	۱/۰۳۱	۰/۰۸۶
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۱/۸۲	۰/۹۹۸	۰/۰۸۳
مصالح ابنیه	کارمندان	۱۴۳	۳/۵۴	۰/۹۹۸	۰/۰۸۳
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۱/۷۲	۰/۹۶۸	۰/۰۸۰
تسهیلات مسکن	کارمندان	۱۴۳	۲/۹۰	۰/۷۹۹	۰/۰۶۷
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۱/۴۰	۰/۷۲۱	۰/۰۶۰
امنیت تردد	کارمندان	۱۴۳	۳/۸۰	۱/۱۵۴	۰/۰۹۷
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۳/۳۳	۱/۴۴۴	۰/۱۱۹
وضعیت کوچه و خیابان	کارمندان	۱۴۳	۲/۷۹	۱/۲۶۱	۰/۱۰۵
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۲/۸۳	۱/۱۱۸	۰/۰۹۳
وضعیت دفع زباله	کارمندان	۱۴۳	۳/۸۵	۰/۹۶۶	۰/۰۸۱
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۳/۰۵	۱/۱۳۹	۰/۰۹۵
امکانات اوقات فراغت	کارمندان	۱۴۳	۲/۴۴	۱/۱۷۹	۰/۰۹۹
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۱/۸۹	۱/۱۰۶	۰/۰۹۲
دسترسی به خدمات عمومی	کارمندان	۱۴۳	۳/۳۸	۰/۸۸۷	۰/۰۷۴
	اسلام‌آباد	۱۴۵	۳/۰۳	۱/۲۱۶	۰/۱۰۱

کارمندان مطلوب نمی‌باشد. در محله اسلام‌آباد تنها شاخص وضعیت کوچه و خیابان، وضعیت دفع زباله و دسترسی به خدمات عمومی به ترتیب با ۰/۰۷۷، ۰/۶۱۰ و ۰/۷۳۳ تفاوت معناداری را با میانگین نشان نمی‌دهد و با توجه به مقدار آن‌ها که از ضریب خطا بزرگ‌تر است، وضعیت آن‌ها در محله اسلام‌آباد مطلوب نمی‌باشد.

جدول ۲۶، بیانگر آن است که با سطح اطمینان ۰/۹۵ تفاوت معناداری میان میانگین شاخص‌های مورد بررسی با میانگین متوسط ۳، وجود دارد. در محله کارمندان تنها شاخص تسهیلات مسکن با ۰/۱۴۵ تفاوت معناداری را با میانگین متوسط ندارد، لذا با توجه به مقدار آن که از ضریب خطا ۰/۰۵ بزرگ‌تر است، وضعیت آن در محله

جدول ۲۶. تفاوت‌های میانگین شاخص‌های کیفیت زندگی به تفکیک محلات

شاخص‌ها	محلات	t	Sig. (2-tailed)	95% Confidence Interval of the Difference	
				Upper	Lower
ابعاد مسکن	کارمندان	۱۷/۵۲۲	۰/۰۰۰	۱/۱۴	-۰/۹۱
	اسلام‌آباد	-۳/۳۲۲	۰/۰۰۱	-۰/۱۴	-۰/۵۳
تعداد اتاق واحد مسکونی	کارمندان	۱۲/۱۰۵	۰/۰۰۰	۰/۹۷	-۰/۷۰
	اسلام‌آباد	-۳/۹۸۵	۰/۰۰۰	-۰/۲۱	-۰/۶۲
کیفیت ابنیه	کارمندان	۶/۷۳۵	۰/۰۰۰	۰/۷۵	۰/۴۱
	اسلام‌آباد	-۱۴/۲۳۴	۰/۰۰۰	-۱/۰۲	-۱/۳۴
مصالح ابنیه	کارمندان	۶/۴۵۰	۰/۰۰۰	۰/۷۰	۰/۳۷
	اسلام‌آباد	-۱۵/۸۶۹	۰/۰۰۰	-۱/۱۲	-۱/۴۳
تسهیلات مسکن	کارمندان	-۱/۴۶۵	۰/۱۴۵	-۰/۰۳	-۰/۲۳
	اسلام‌آباد	-۲۶/۷۳۲	۰/۰۰۰	-۱/۴۸	-۱/۷۳
امنیت تردد	کارمندان	۸/۳۶۱	۰/۰۰۰	۰/۹۹	۰/۶۱
	اسلام‌آباد	۲/۷۸۰	۰/۰۰۶	۰/۵۷	-۰/۱۰
وضعیت کوچه و خیابان	کارمندان	-۱/۹۹۰	۰/۰۴۹	۰/۰۰	-۰/۴۲
	اسلام‌آباد	-۱/۷۸۳	۰/۰۷۷	-۰/۰۲	-۰/۳۵
وضعیت دفع زباله	کارمندان	۱۰/۴۷۰	۰/۰۰۰	۱/۰۱	۰/۶۹
	اسلام‌آباد	۰/۵۱۱	۰/۶۱۰	۰/۲۴	-۰/۱۴
امکانات اوقات فراغت	کارمندان	-۵/۶۷۶	۰/۰۰۰	-۰/۳۶	-۰/۷۵
	اسلام‌آباد	-۱۲/۰۸۶	۰/۰۰۰	-۰/۹۳	-۱/۲۹
دسترسی به خدمات عمومی	کارمندان	۵/۰۹۴	۰/۰۰۰	۰/۵۲	۰/۲۳
	اسلام‌آباد	۰/۱۳۲	۰/۷۳۳	-۰/۲۳	-۰/۱۷

مقدار P (پیرسون) به دست آمده برابر ۰/۲۴۰ با سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌باشد. با توجه به این که سطح معناداری به دست آمده کم‌تر از مقدار استاندارد یعنی ۰/۰۱ می‌باشد، بین سرمایه‌های اجتماعی و کیفیت زندگی ارتباط زیادی وجود دارد. سطح معناداری و ارتباط بین آن‌ها به صورت افزایشی بوده به طوری که هر قدر میزان سرمایه‌های اجتماعی تغییر کند میزان رضایت ذهنی از کیفیت زندگی ساکنین تغییر می‌یابد (جدول ۲۷).

ارتباط بین ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی (بعد ذهنی) در محلات - بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی در سطح محلات شهری نشان دهنده تأثیر متقابل این شاخص‌ها می‌باشد. برای بررسی ارتباط معناداری از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است. بر اساس آزمون آماری پیرسون سطح معناداری به دست آمده برای سرمایه‌های اجتماعی و کیفیت زندگی با سطح اطمینان ۹۵ درصد ۰/۰۰۰ می‌باشد. به طوریکه

جدول ۲۷. همبستگی میان ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی از آزمون پیرسون

شاخص‌ها	سرمایه‌های اجتماعی	کیفیت محیط کالبدی (بعد ذهنی)
ویژگی‌های شهروندان	همبستگی پیرسون	۰/۲۴۰**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰
	تعداد فراوانی	۲۸۸
کیفیت محیط کالبدی (بعد ذهنی)	همبستگی پیرسون	۰/۲۴۰**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰
	تعداد فراوانی	۲۸۸

زنان دارای شغل آزاد و بالاترین آن مربوط به بازنشسته می‌باشد. میانگین گروه‌های شغلی خانه‌دار، دانشجو بازنشسته بالاتر از میانگین ۳، بوده است به همین خاطر این گروه‌های شغلی تأثیر بیش‌تری نسبت به سایر گروه‌ها بر ویژگی‌های شهروندان در محله کارمندان دارند. در محله اسلام‌آباد میانگین آن‌ها در میان زنان بیکار ۳/۱، آزاد ۳/۲۸، خانه‌دار ۳/۰۷، دانشجو ۲/۴۳، دولتی ۲/۹۷ و بازنشسته ۳/۸۴ بوده است. بنابراین پایین‌ترین میانگین مربوط به زنان دانشجو بالاترین میانگین مربوط به گروه بازنشسته می‌باشد. میانگین گروه‌های بیکار، آزاد، خانه‌دار و بازنشسته نسبت به سایر بالاتر از میانگین ۳ بوده است. بنابراین این گروه‌ها تأثیر بیش‌تری بر ویژگی‌های شهروندان در محله اسلام‌آباد دارند. می‌توان گفت که در هر دو محله بیش‌ترین میزان تأثیر در گروه‌های شغلی خانه‌دار و بازنشسته بوده است (جدول ۲۸).

تأثیر اشتغال زنان بر ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی محلات - جهت بررسی تأثیر اشتغال زنان بر ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی به تفکیک محلات از آزمون مقایسه میانگین جامعه‌ها (ANOVA) استفاده شده است. این آزمون برای تفاوت میانگین یک متغیر در بین بیش از دو گروه به کار می‌رود. با توجه به این که چند گروه شغلی مختلف زنان در نظر گرفته شده است و متغیر نیز شاخص ویژگی‌های شهروندان است، بهترین آزمون برای نشان دادن تفاوت‌ها در گروه‌های مختلف شغلی، آزمون واریانس یک‌طرفه یا آنوا است. جدول ۲۸، میانگین ویژگی‌های شهروندان زن در گروه‌های مختلف شغلی را به تفکیک محلات نشان می‌دهد. در محله کارمندان میانگین این ویژگی‌ها در میان زنان دارای شغل آزاد ۲/۲۰، خانه‌دار ۳/۰۴، دانشجو ۳/۰۵، دولتی ۲/۹۷ و بازنشسته ۳/۳۷ می‌باشد. بنابراین پایین‌ترین میانگین مربوط به

جدول ۲۸. میانگین ویژگی‌های شهروندان زن در گروه‌های مختلف شغلی به تفکیک محلات

انحراف معیار	میانگین	فراوانی	گروه‌های شغلی	بیکار
۰/۰۰	۰	۰	کارمندان	
۰/۴۳	۳/۱	۴	اسلام‌آباد	
۰/۹۸	۲/۲۰	۲	کارمندان	آزاد
۰/۴۴	۳/۲۸	۹	اسلام‌آباد	
۰/۵۲	۳/۰۴	۲۵	کارمندان	خانه‌دار
۰/۵۵	۳/۰۷	۴۵	اسلام‌آباد	
۱/۰۶	۳/۰۵	۲	کارمندان	دانشجو
۰/۸۹	۲/۴۳	۳	اسلام‌آباد	
۰/۴۴	۲/۹۷	۳۱	کارمندان	دولتی
۰/۵۲	۲/۹۷	۴	اسلام‌آباد	
۰/۴۶	۳/۳۷	۱۰	کارمندان	بازنشسته
۰/۴۸	۳/۸۴	۷	اسلام‌آباد	

است. در محله اسلام‌آباد میانگین تمامی شاخص‌ها در میان گروه‌های شغلی کم‌تر از میانگین ۳، بوده است و پایین‌ترین میانگین در میان گروه دانشجو (۲/۰۶) و بالاترین آن مربوط به بیکار (۲/۴۵) می‌باشد. بدین ترتیب میانگین شاخص‌ها در محله اسلام‌آباد مطلوب نبوده؛ اشتغال گروه‌های مختلف شغلی بر کیفیت زندگی تأثیر چندانی ندارد.

جدول ۲۹، میانگین کیفیت زندگی در گروه‌های مختلف شغلی را به تفکیک محلات نشان می‌دهد. در محله کارمندان میانگین در میان تمام گروه‌های شغلی بالاتر از میانگین ۳، بوده که بیش‌ترین میانگین مربوط به گروه شغلی بازنشسته (۳/۲۸) و کم‌ترین آن مربوط به دولتی و خانه‌دار با ۳/۰۹ بوده است. بنابراین میانگین شاخص‌های کیفیت محیط کالبدی در محله کارمندان مطلوب بوده

جدول ۲۹. میانگین کیفیت زندگی در گروه‌های مختلف شغلی به تفکیک محلات

گروه‌های شغلی	فراوانی	میانگین	انحراف معیار
بیکار			
کارمندان	۰	۰	۰/۰۰
اسلام‌آباد	۴	۲/۴۵	۰/۴۱
آزاد			
کارمندان	۲	۳/۲۶	۰/۱۸
اسلام‌آباد	۹	۲/۳۵	۰/۳۸
خانه‌دار			
کارمندان	۲۵	۳/۰۹	۰/۳۱
اسلام‌آباد	۴۵	۲/۱۹	۰/۵۲
دانشجو			
کارمندان	۲	۳/۲۳	۰/۵۱
اسلام‌آباد	۳	۲/۰۶	۰/۰۰
دولتی			
کارمندان	۳۱	۳/۰۹	۰/۳۶
اسلام‌آباد	۴	۲/۱۵	۰/۵۵
بازنشسته			
کارمندان	۱۰	۳/۲۸	۰/۵۲
اسلام‌آباد	۷	۲/۴۴	۰/۴۲

نداشته است و مقدار آن برابر ۰/۰۶۸ شده است. در محله کارمندان تفاوت معناداری میان تأثیر اشتغال و کیفیت زندگی در محله کارمندان وجود دارد که مقدار آن برابر با ۰/۰۰۱ که کوچک‌تر از ۰/۰۵ است. در نتیجه، اشتغال بر کیفیت زندگی تأثیر داشته است.

جدول ۳۰، معناداری تأثیر اشتغال زنان بر ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی در محله کارمندان را نشان می‌دهد. با توجه به این که میانگین آن‌ها در محله کارمندان مطلوب بوده اما اشتغال گروه‌های مختلف زنان بر ویژگی‌های شهروندان تفاوت معناداری

جدول ۳۰. تفاوت معناداری تأثیر اشتغال زنان بر ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی در محله کارمندان

شاخص‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	معناداری
سرمایه‌های اجتماعی	بین گروه‌ها	۴	۰/۷۰۳	۲/۳۰۴	۰/۰۶۸
	درون گروه‌ها	۶۵	۰/۳۰۵		
	مجموع	۶۹			
کیفیت زندگی	بین گروه‌ها	۴	۰/۰۰۹	۰/۰۳۲	۰/۰۰۱
	درون گروه‌ها	۶۵	۰/۲۶۵		
	مجموع	۶۹			

در محله اسلام‌آباد اشتغال زنان بر ویژگی‌های شهروندان تأثیر داشته که مقدار آن برابر با ۰/۰۱۴ و این مقدار کوچک‌تر از ۰/۰۵ است. اما با توجه به این که در محله اسلام‌آباد مقدار Sig کیفیت

زندگی برابر با ۰/۲۳۶ بوده است. بنابراین تفاوت معناداری میان اشتغال زنان و کیفیت زندگی وجود ندارد. در نتیجه اشتغال گروه‌های مختلف زنان بر کیفیت زندگی آن تأثیر نداشته است (جدول ۳۱).

جدول ۳۱. تفاوت معناداری تأثیر اشتغال زنان بر ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی در محله اسلام‌آباد

شاخص‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	معناداری
سرمایه‌های اجتماعی	بین گروه‌ها	۵	۰/۹۸۸	۳/۱۱۵	۰/۰۱۴
	درون گروه‌ها	۶۶	۰/۳۱۷		
	مجموع	۷۱			
کیفیت زندگی	بین گروه‌ها	۵	۰/۴۸۹	۱/۳۹۹	۰/۲۳۶
	درون گروه‌ها	۶۶	۰/۳۴۹		
	مجموع	۷۱			

بحث و نتیجه گیری

امروزه توجه به سرمایه اجتماعی تأثیر چشمگیری بر کیفیت زندگی داشته و بررسی آن از جمله وظایف مدیران و برنامه‌ریزان شهری است. هدف اصلی این پژوهش ارزیابی تأثیر شهروندان بر کیفیت زندگی محلات شهری با تأکید بر جنسیت در محلات کم و خیلی مسئله‌دار شهر زنجان است. بر اساس نتایج پژوهش، در محله کارمندان میانگین شاخص‌های رضایت از سکونت، امنیت، حس تعلق به محله، میزان آگاهی از امور مختلف و تعداد جمعیت خانوار بیش‌تر از حد متوسط میانگین ۳، بوده بنابراین این شاخص‌ها در حد متوسطی قرار دارد. در مقابل میانگین شاخص‌های روابط همسایگی، حضور در اجتماعات مختلف، مشارکت در امور محله و اوقات فراغت کم‌تر از متوسط میانگین حاصل شده است. در حالی که در محله اسلام‌آباد میانگین شاخص‌های رضایت از سکونت، روابط همسایگی، حضور در اجتماعات مختلف، امنیت، حس تعلق و تعداد جمعیت خانوار بیش‌تر از میانگین بوده و در حد متوسطی قرار داشته اما در بعضی از شاخص‌ها نسبت به محله کارمندان اختلاف داشته است و در مقابل میانگین شاخص‌های مشارکت در امور محله، میزان آگاهی از امور مختلف و اوقات فراغت کم‌تر از میانگین حاصل شده است. همچنین، در هر دو محله میانگین شاخص‌های مشارکت در امور محله و اوقات فراغت کم‌تر از میانگین متوسط حاصل شده است. در محله کارمندان میانگین شاخص‌های ابعاد مسکن، تعداد اتاق، کیفیت ابنیه، مصالح ابنیه، امنیت تردد، وضعیت دفع زباله و دسترسی به خدمات عمومی بیش‌تر از حد متوسط میانگین ۳ بوده؛ بنابراین شاخص‌های کیفیت زندگی در سطح بالایی قرار داشته است. در مقابل میانگین شاخص‌های تسهیلات مسکن و امکانات اوقات فراغت کم‌تر از متوسط میانگین حاصل شده است. در محله اسلام‌آباد نیز شاخص‌های امنیت تردد، وضعیت دفع زباله و دسترسی به خدمات عمومی بیش‌تر از میانگین بوده و در سطح پایینی از لحاظ این شاخص‌ها نسبت به محله کارمندان قرار دارد و میانگین شاخص‌های ابعاد مسکن، تعداد اتاق، کیفیت ابنیه، مصالح ابنیه، تسهیلات مسکن، وضعیت کوچه و خیابان و امکانات اوقات فراغت کم‌تر از میانگین حاصل شده است. قابل ذکر است که میانگین بعضی از شاخص‌ها از جمله کیفیت ابنیه، با میانگین داشته که نشانگر نارضایتی از وضعیت کیفیت زندگی در محله اسلام‌آباد می‌باشد. همچنین، بین ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی تفاوت معناداری وجود دارد و سطح معناداری و ارتباط بین آن‌ها به صورت افزایشی بوده مصالح ابنیه، تسهیلات مسکن، و اوقات فراغت اختلاف چشمگیری

رضایت ذهنی از کیفیت زندگی ساکنین تغییر می‌یابد. جهت بررسی تأثیر اشتغال زنان بر ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی به تفکیک محلات از آزمون مقایسه میانگین جامعه‌ها (ANOVA) استفاده شده است. با توجه به این که چند گروه شغلی مختلف زنان در نظر گرفته شده است و متغیر نیز شاخص ویژگی‌های شهروندان است، بهترین آزمون برای نشان دادن تفاوت‌های گروه‌های مختلف شغلی، آزمون واریانس یک‌طرفه یا آنوا است. در محله کارمندان پایین‌ترین میانگین مربوط به زنان دارای شغل آزاد و بالاترین آن مربوط به بازنشسته می‌باشد. میانگین گروه‌های شغلی خانه‌دار، دانشجو بازنشسته بالاتر از میانگین ۳ می‌باشد. لذا، این گروه‌های شغلی تأثیر بیش‌تری نسبت به سایر گروه‌ها دارند. در محله اسلام‌آباد نیز پایین‌ترین میانگین مربوط به زنان دانشجو بالاترین میانگین مربوط به گروه بازنشسته می‌باشد. میانگین گروه‌های بیکار، آزاد، خانه‌دار و بازنشسته نسبت به سایر بالاتر از میانگین ۳ است. پس این گروه‌ها تأثیر بیش‌تری بر ویژگی‌های شهروندان در محله اسلام‌آباد دارند. در هر دو محله بیش‌ترین میزان تأثیر در گروه‌های شغلی خانه‌دار و بازنشسته می‌باشد. در محله کارمندان میانگین در میان تمام گروه‌های شغلی بالاتر بوده و بیش‌ترین میانگین مربوط به گروه شغلی بازنشسته و کم‌ترین آن مربوط به دولتی و خانه‌دار است. بنابراین شاخص‌های کیفیت زندگی در محله کارمندان مطلوب بوده است. در حالی که در محله اسلام‌آباد میانگین تمامی شاخص‌ها در میان گروه‌های شغلی کم‌تر از میانگین ۳ می‌باشد. پایین‌ترین آن در میان گروه دانشجو و بالاترین آن مربوط به بیکاری می‌باشد. بدین ترتیب میانگین شاخص‌ها در محله اسلام‌آباد مطلوب نبوده؛ اشتغال گروه‌های مختلف شغلی بر کیفیت زندگی تأثیر چندانی ندارد. با توجه به این که میانگین شاخص‌های ویژگی‌های شهروندان و کیفیت زندگی در محله کارمندان مطلوب است اما اشتغال گروه‌های مختلف زنان تفاوت معناداری ندارد. لکن در محله کارمندان تفاوت معناداری میان تأثیر اشتغال و کیفیت زندگی وجود دارد. در حالی که در محله اسلام‌آباد اشتغال زنان بر ویژگی‌های شهروندان تأثیر داشته؛ اما تفاوت معناداری میان اشتغال زنان و کیفیت زندگی کالبدی وجود ندارد.

منابع

۱. فنی، زهره، حیدری، سامان، آقایی، پرویز (۱۳۹۴)، سنجش کیفیت زندگی شهری با تأکید بر جنسیت، مطالعه موردی: شهر قروه، دو فصلنامه بوم‌شناسی شهری، سال ششم ۶ (۱۲): ۶۵-۷۸.

۲. فنی، زهره، واحدی یگانه، فرید(۱۳۹۶)، تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی فردی- اجتماعی در فضاهای شهری با تأکید بر جنسیت(مطالعه موردی : شهر سنندج)، مطالعات برنامه‌ریزی، سکونتگاه‌های انسانی، سال دوازدهم، شماره ۳۸، بهار.
۳. مرصوصی، نفسیه، خدادادی تختی، رضا، (۱۳۹۴)، نقش سرمایه اجتماعی در توسعه شهری زنجان با تأکید بر کیفیت زندگی نمونه موردی شهر زنجان، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، سال ششم، شماره ۲۴: ۱۷۵-۱۹۲.
4. Akcomak, S. Ter Weel, B.(2009), Social Capital, Innovation and Growth: Evidence from Europe, *European Economic Review*, 53(5):544-567.
5. Andriani, L. Keryampas, D.(2010), Social Capital, Poverty and Social Exclusion in Italy, Working paper Birkbek, University of London Aref, F. Marof, R.(2010), Community Capacity Building: A Review of its Implications in Tourism Development, *Journal of American Science*.6(1) : 172-180.
6. Bjornskov, C.(2003), The Happy Few: Cross Country Evidence on Social Capital and Life Satisfaction, *Kyklos Journal*, 56:3 -16.
7. Bowling, A., and Windsor, J, (2001), Towards the Good Life : A Population Survey of Dimension of Quality of life, *Journal of Happiness Studies*, 2(1), 55- 82.
8. Babaei, Hamidreza., Zomorrodian, Amirhossein , Sarjit, S. Gill., Nobaya, Ahmad. and Falahati, Leila, (2011), Social Capital and Human Development: A Meta-Analysis in Iran, *Journal of American Science*, 7(6):194-197.
9. Costanza, Robert., Fisher, Brendan., Ali, Saleem., Beer, Caroline ., Bond, Lynne., Boumans, Roelof., Danigelis Nicholas, Dickinson, Jennifer, Elliot. Carolyn, Farley, Joshua, Gayer, Elliot Diane,(2007), Quality of life : An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being. *Ecological Economics*, 61(2-3), 267-276.
10. Elena.Carrillo.Álvarez., Jordi Riera Romaní (2017), Measuring social capital: further insights, *Gaceta Sanitaria*, 31(1):57-66.
11. Flores, Margarita and Rello, Fernando. (2003), Social Capital and Poverty Lessons from Case Studies in Mexico and Central America”, *ESA Working paper No. 03* -12.
12. Fukuyama, Francis.(2002), Social Capital and Development: The Coming Agenda, *SAIS Review*, 12(1): 23-37.
13. Foo, Tuan.Seik.(2000). Subjective assessment of urban quality of life in Singapore(1997-1998). *Habitat international*, 24(1): 31-49
14. Jacobs, Jane.(1961), The Death and Life of Great American Cities. New York: Vintage.
15. Karimzadeh.M.Faraz Ahmad, Bahman Karimzadeh(2013), Impact of Social Capital on Quality of Life: Evidence from India. *International Journal of Economic Practices and Theories*, 3(4):264-271.
16. Lin, Nan. (2008), Social Capital : A Theory of Social Structure and Action, Cambridge University Press.
17. Liu, B. C. , (1976): Quality of life Indicators in US Metropolitan Areas: A Statistical Analysis, Praeger, New York.
18. McCrea, Rod., Shyy, Tung.Kai. and Stimson, Robert.,(2006), What is the strength of the link between objective and subjective indicators of urban quality of life? *Applied Research in Quality of Life*, 1(1): 79-96.
19. Mignone, Javier, (2003) Measuring Social Capital : A Guide For First Nations Communities: Canadian Institute for Health Information.
20. Noghani. M. Asgharpour. A. Safa, S. kermani, M. (2009), Quality of life and Social Capital in Mashhad City in Iran, Conference of health and society.
21. Ounagh, N. and Ounagh, M. (2011), A Comparative Study of Social Capital and Quality of Life in Delhi and Tehran, *Journal of Exclusion Studies*, 1(1):19-35.
22. Putnam, R. (1995), The Case of the Missing Social Capital. Mimeographed.
23. Pearl, dela. C, Cabral, P. Mateu, J.(2011). Mapping the Quality of life Experience in Alfama: A case study Lisbon, Portugal. In B. Murgante, O. Gervasi, A.Iglesias, D.Taniar and B.Apduhan(Eds), *Computational Science and its Applications*.6782: 269-283.
24. Roslan, Abdul Hakim., Russayani, Ismail, and Nor Azam, Abdul rezak, (2010), The Impact of Social Capital on Quality of life : Evidence from Malaysia, *European Journal of Economics, Finance and Administrative Science*, 22 : 113-123.
25. Rastegar. M. Hatami, H .Mirjafari,R.(2017), Role of social capital in improving the quality of life and social justice in Mashhad, Iran,

- Sustainable Cities and Society, 34: 109-113.
26. Stone, W. Hughes, J. (2002). Social Capital : Empirical Meaning and Measurment Validity. Research Paper,. Melbourne : Australia Institute of Family Studies- Commonwealth of Australia.
27. Serag EI Din. H. Shalby. A. Hend. F. Sarah A. Elariane(2012), Principles of urban quality of life for a neighborhood, Housing and Building National Research Center Journal.
28. Senlier, N. Yildiz, R. and Aktas, E. D. (2009), A perception Survey for the Evaluation of urban Quality of life in Kocaeli and a Comparison of the life Satisfaction with the European Cities.[Article]. Social Indicators Research, 94(2), 213-226
29. Tesfazghi, Elsa Sereke, Matinez, Javier, Verplanke, J.J.(2010), Variability of quality of life at small scales: Addis Ababa, Kirkos Sub-City. In: Social Indicators research,98.